

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ NA NEZLETILÝCH
JAKO SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝ JEV**

Autor práce: Milena Kreidlová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: plk. JUDr. Bouchal Jan

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Děkuji své rodině skrze jejich podporu a pochopení.

ABSTRAKT

KREIDLOVÁ, M. *Trestná činnost páchaná na nezletilých jako sociálně patologický jev : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 74 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Jan Bouchal.

Klíčová slova: trestný čin, nezletilá osoba, násilí, zneužití, pachatel, oběť

Bakalářská práce se zabývá trestnými činy páchanými na nezletilých osobách. Pojednává o vztahu dospělého k dítěti, a jak tento vztah může být snadno zneužit. Rodiny, v nichž dochází k násilí mají rozličný charakter. První část se zabývá legislativními úpravami a ochranou dítěte v zákonech. V druhé části jsou zkoumány příčiny jednotlivých trestných činů. Třetí část pojednává o pachatelích, obětech a o preventivních opatřeních. Práce je doplněna soudními judikáty vybraných trestných činů a statistickými údaji ze sociálně právní ochrany dětí za posledních pár let.

ABSTRACT

KREIDLOVÁ, M. : *Criminality committed on minors as a social and pathological phenomenon* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2014. 74 p. Supervisor: JUDr. Jan Bouchal.

Key words: crime, minor, violence, abuse, perpetrator, victim

This bachelor thesis is focused on crimes committed against underage persons. The thesis deals with the relationship between an adult and a child and how easily this relationship can be abused. Families in which violence against children appears have various characters. The first part of this thesis is focused on legislative regulations and child protection. The second part of the thesis deals with the causes of individual crimes and the third part is focused on offenders, victims and preventive measures. Case law of selected crimes and statistical data on social and legal protection of children from the last few years were also used in this bachelor thesis.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Definice základních pojmů	10
3 Historie ochrany dítěte	11
4 Ochrana dětí v právním řádu	13
4.1 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí.....	13
4.2 Úmluva o právech dítěte.....	15
4.2.1 Úmluva o právech dítěte v ČR	16
4.3 Evropská společenství	17
5 Trestněprávní ochrana	18
5.1 Opuštění dítěte nebo svěřené osoby	18
5.2 Týrání svěřené osoby.....	18
5.3 Ohrožování výchovy dítěte	19
5.4 Pohlavní zneužívání, soulož mezi příbuznými	20
6 Příčiny trestných činů páchaných na nezletilých	21
6.1 Trestné činy zanedbávání péče.....	22
6.2 Mravnostní trestné činy	24
6.3 Trestné činy týrání.....	34
6.3.1 Násilí.....	35
6.3.2 Fyzické týrání	37
6.3.3 Psychické týrání.....	39
7 Pachatel, oběť a prevence.....	41
7.1 Pachatelé trestných činů	41
7.2 Oběť trestných činů	44
7.3 Prevence.....	47
8 Statistiky sociálně právní ochrany dětí.....	50
8.1 Členění kriminality	50

Závěr	53
Seznam použitých zdrojů	55
Seznam zkratk	58
Seznam příloh	58
Seznam tabulek a grafů	58
Příloha č. I	59
Příloha č. II	61
Příloha č. III	65
Příloha č. IV	67
Příloha č. V	69
Příloha č. VI	72

Úvod

Tématem bakalářské práce jsou trestné činy páchané na nezletilých. Za autorčiným rozhodnutím zvoleného tématu stojí otázka „proč někdo dítěti ubližuje?“ Autorka chce porozumět problematice tohoto násilí, které je pácháno na dětech a zjistit možné příčiny.

Trestné činy na nezletilých jsou každodenní realita. Je hrozivé, jak velká spousta lidí se těchto činů dopouští a jsou schopna dítě jakkoliv zranit. Mnoho těchto lidí není nikdy odhaleno a trestu unikne. Oběť si však nese následky do konce života.

Toto téma je stále aktuální. Stále vycházejí nové poznatky a publikace. Pachatelů je velké množství, příčin je tedy mnoho a často se liší. A i když se příčinu dovede odhalit, páchání toho činu zastavit nelze.

Bakalářská práce je zaměřena hlavně na mravnostní a násilné trestné činy páchané na dětech. Děti jsou naše budoucnost. Do určitého věku jsou nevinní a bezbranní. Jsou nepopsané plátno, které se časem zaplní. Je naší povinností dohlédnout a udělat vše co se dá, aby bylo na něm co nejméně skvrn.

Je zvláštní, že značná část trestných činů je pácháno právě v kruhu rodiny. Rodiče zneužívají vlastní děti, týrají je či zanedbávají. Proč si dítě pořizovali? Proč jim bylo svěřeno? Pak je menší procento dětí, které byli ve špatný čas na špatném místě a byli zneužity cizí osobou. Následky proto nejsou menší.

Někteří dospělí si ani neuvědomují, že dítěti ubližují. Spoustu trýznitelů bylo týraných. Byli vychováni určitým způsobem a věří, že násilné chování je správné.

Autorka chce zjistit příčiny a rozšířenost páchání těchto činů a zda takové chování jde alespoň omezit. Lidské chování je velmi složité a určitě neexistuje jen jeden důvod či vysvětlení.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Tématem bakalářské práce jsou trestné činy páchané na nezletilých jako sociálně patologický jev. Práce je zaměřena hlavně na mravnostní a násilné trestné činy páchané na dětech.

První část práce se zabývá základními pojmy, historií a právními úpravami, ve kterých je zakotvena ochrana dítěte. Jedná se jak o české tak i mezinárodní. Je zmíněn zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, úmluva aj. V první části se také pojednává o trestněprávní ochraně dětí, která je zakotvena především v trestním zákoníku.

Druhá část práce je zaměřena na konkrétní trestné činy a jejich možné příčiny. Jsou rozděleny na trestné činy zanedbávání péče, mravnostní trestné činy a násilné. Česká literatura je zaměřena hlavně na trestné činy násilné a mravnostní. Z mravnostních trestných činů je zmiňované zejména komerční sexualizované násilí na dětech.

Třetí část pojednává o pachatelích, kdo je pachatel a jaké máme druhy pachatelů. Také tam najdeme kdo je oběť, rozdíl viktimnosti a viktimizace.

Trestné činy, které jsou páchané na dětech nelze odhalit snadno. K závěru práce jsou statistické údaje, které byly nahlášeny na sociálně právní ochraně dětí. Lze se však domnívat, že je to jen malé procento ze skutečných spáchaných trestných činů.

Cílem bakalářské práce je zjistit a analyzovat příčiny trestných činů páchané na nezletilých. Se zaměřením hlavně na násilné a mravnostní trestné činy. Vedlejším cílem bakalářské práce je odhalit rozsáhlost těchto trestných činů, a určit jak by se dali minimalizovat.

V bakalářské práci je z velké části použita metoda studia odborné literatury týkající se dané problematiky, internetových zdrojů a právních předpisů. Metoda spočívala ve shromažďování a vyhledávání informací o trestných činech na nezletilých. Bylo čerpáno z legislativních zdrojů, především z trestního zákoníku. Dále ke studiu dané problematiky byli využity soudní judikáty a statistiky trestných činů ze sociálně právní ochrany dětí. Několik z nich je uvedeno pro příklad v přílohové části.

2 Definice základních pojmů

➤ Trestný čin

V trestním zákoníku je trestný čin definován v §13

(1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

(2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.¹

➤ Pojem „dítě“

Pojem dítě je používán a vymezen v různých právních normách. V souladu s **Úmluvou o právech dítěte** se dítětem rozumí osoba, která nedosáhla osmnáctého roku věku.

V občanskoprávních předpisech se tato osoba nazývá nezletilou, a to za předpokladu, že zletilosti nenabyla dříve, což je podle platných právních norem České republiky možné pouze uzavřením manželství.

Podle občanského zákoníku (§30) zletilost, tedy způsobilost vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti v plném rozsahu, vzniká dosažením osmnáctého roku věku. Před nabytím zletilosti se plné svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství. Svéprávnost nabytá uzavřením manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.²

V trestně právních předpisech (§126) se dítětem rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak. Mladistvým pak je osoba, která již

---

¹ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 2009, částka 11. s. 41. Dostupný z WWW: http://www.sbcz.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SSBCA9/SBCA9011.HTM;ca040_2009_00.

² Česko. Zákon č. 89 ze dne 1. ledna 2014 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1-13. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

dovršila patnáctý rok věku, avšak nepřekročila osmnáctý rok věku a je tedy relativně trestně odpovědná.³

➤ Sexuální zneužívání

Za stěžejní je považována definice zdravotní komise Rady Evropy z roku 1992, která říká: „*Sexuální zneužití je nepatřičné vystavení dítěte pohlavnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoli pohlavní dotýkání, styk nebo vykořisťování kýmkoliv, komu bylo dítě svěřeno do péče anebo kýmkoli, kdo dítě zneužívá. Takovou osobou může být rodič, příbuzný, přítel, odborný či dobrovolný pracovník či cizí osoba. Sexuální zneužívání se dělí na bezdotykové a dotykové. Bezdotykové zneužívání zahrnuje např. setkání s exhibicionisty a účast na sexuálních aktivitách, kde nedochází k žádnému tělesnému kontaktu, např. vystavování dítěte pornografickým videozáznamům. Kontaktní zneužívání je takové, kde dochází k pohlavnímu kontaktu, včetně laskání prsou a pohlavních orgánů, pohlavnímu styku, pohlavnímu styku orálnímu nebo análnímu.*“⁴

3 Historie ochrany dítěte

Problematika kriminality proti mládeži je úzce spjata s postavením mládeže ve společnosti a jejím vývojem v ní.

V primitivních i starověkých společenstvích nebyli děti chápány jako rovnocenné lidské bytosti, nýbrž jako majetek, s nímž majitel – rodič, nejčastěji otec – mohl zacházet, jak chtěl. Mohl je zabít (postižené děti v Řecku, Římě), pohodit (odložené děti v indické džungli v době hladu rodiny, kmene) či jinak se jich zbavit (v Egyptě). Mohl jim jakkoli ubližovat i je stigmatizovat.⁵

Od 16. století se mění pohled na rodinu a dětství. Zlepšuje se její hmotné zajištění, děti již bývají v rodinách láskyplně vychovávány. Osvícenství přináší řadu

---

³ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 2009, částka 11. s. 41. Dostupný z WWW:

<http://www.sbcz.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SSBCA9/SBCA9011.HTM;ca040_2009_00>.

⁴ VANÍČKOVÁ, E. *Sexuální násilí na dětech: výskyt, podoby, diagnostika, terapie, prevence*. Vyd. 1. Praha : Portál, 1999, s. 118. ISBN 80-7178-286-6.

⁵ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2008, s. 404. ISBN 978-80-7357-377-5.

pokrokových myšlenek ve prospěch dítěte a jeho dětství. V této době však zároveň vzrůstá počet nemanželských a odložených dětí. Na tuto skutečnost reagoval i Napoleonův Code civile z roku 1804, kterým se nařizovalo v každém departementu zřídit dětský útulek s tornem. S rozvojem industriální společnosti dochází k hromadnému zneužívání dětí k dětské práci (dětí manuálně pracují v továrnách, v dolech). Jako reakce na tento jev jsou vydány zákony omezující dětskou práci v podzemí, práci přesahující určité časové limity během dne a též práci dětí do určitého věku. Až koncem 19. století je výdělečná práce dětí do 15 let zakázána. Na ochranu dětských práv byla v 19. století ve Velké Británii založena organizace NSPCC (National Society for the Prevention of Cruelty to Children), která na tomto poli působí dodnes.⁶

Jako první formulovala práva dítěte Ženevská deklarace práv dítěte (1924) a následně Charta práv dítěte (1959). Příznačné je, že pod vlivem Charty byl u nás konstituován zákon o rodině (z.č. 94/1963 Sb.), který opustil pojem moci a zcela nově formuloval vztah rodičů a dětí jako práva (a povinnosti). V současnosti jsou práva dětí nejkomplexněji upravena v Úmluvě o právech dítěte (1989).⁷

19. dubna 1874 vytiskly The New York Times první zprávu o později oslavovaném případě osmileté Mary Ellen Wilsonové, jejíž pěstouni ji krutě byli, věznili, nechali ji hladovět, bodali nůžkami, přivazovali k posteli a nedávali jí teplé oblečení. Ačkoli sousedé věděli o dívčině situaci, neexistovaly žádné zákony či instituce pověřené ochranou dětí, ty existovali pouze pro zvířata. Henry Berg založil v roce 1866 Společnost na ochranu zvířat proti krutosti. Obhájil případ Mary Ellen, což vedlo k založení Společnosti na ochranu dětí proti krutosti v roce 1874.

Kázeňská práva rodin a škol převládala nad právy dítěte. Prevence dětského zneužívání byla na ústupu do doby, kdy byla znovuobjevena denverským dětským lékařem Henry Kempem, který v roce 1962 uveřejnil v Časopise Americké lékařské společnosti (The Journal of the American Medical Association) článek „Syndrom týraného dítěte“. Následně, v roce 1974, Kongresem Spojených států prošel a prezident USA podepsal zákon o zneužívání dětí a jeho prevenci. V průběhu doby nástroj tohoto zákona přesunul důraz z prevence zneužívání krutostí, násilí a zanedbávání na prevenci sexuálního zneužívání, což se ukázalo zákeřným. Tato změna byla alespoň z části

---

⁶ ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007, s. 5-6. ISBN 978-80-86991-27-6.

⁷ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2008, s. 404. ISBN 978-80-7357-377-5.

způsobena větší snadností obvinít z domnělého sexuálního zneužití než z násilí, zanedbávající krutosti a nepřiměřených trestů uchována pro domov a školu.⁸

4 Ochrana dětí v právním řádu

Pojem ochrana dítěte zahrnuje ochranu rozsáhlého souboru práv a oprávněných zájmů dítěte, a je proto upravena v různých právních odvětvích a v právních předpisech různé právní síly.

4.1 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Sociálně-právní ochrana dětí je cílená činnost, která zahrnuje zejména zajištění práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu oprávněných zájmů dítěte a působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny. Je upravena zejména zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů Občanský zákoník č. 89/2012 Sb.

Ochrana práv dítěte je součástí i řady jiných právních norem než jen samotného zákona o SPO. Tyto právní předpisy nejsou úpravou obsaženou v zákoně o SPO nijak dotčeny. Sociálně-právní ochranu dětí zajišťují orgány sociálně-právní ochrany dětí, jimiž jsou:

- obecní úřady,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- krajské úřady,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí,
- Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí (poskytuje sociálně-právní ochranu dětí ve vztahu k cizině).

Od orgánů sociálně-právní ochrany dětí je třeba odlišovat další subjekty, které sice sociálně-právní ochranu dětí rovněž poskytují, ale nejsou orgány sociálně-právní

---

⁸ DUNOVSKÝ, J. *Sexuální zneužívání dětí a sexuální násilí: sborník z konference East - West, Praha 1996*. 1. vyd. Praha : Jan, 1997, s. 13. ISBN 80-85529-31-9.

ochrany dětí. Jedná se o obce v samostatné působnosti, kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další právnické a fyzické osoby, které jsou výkonem sociálně - právní ochrany dětí pověřeny (tzv. pověřené osoby). V případě těchto subjektů hovoříme o tzv. výkonu sociálně-právní ochrany dětí jinými subjekty. Sociálně - právní ochrana dětí se poskytuje bezplatně nezletilým dětem, avšak s výjimkou pobytu dítěte ve výchovně rekreačním táboře, pobytu dítěte v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a správy jmění dítěte.

Rozlišujeme poskytování sociálně-právní ochrany dětí v plném rozsahu a v tzv. nejnutnějším rozsahu. Právní nárok na poskytnutí sociálně-právní ochrany v plném rozsahu mají děti, které jsou k území České republiky trvaleji a pevněji vázány. Nejčastěji půjde samozřejmě o děti s naším státním občanstvím, zákon o SPO však vymezuje i jiné, trvalejší vazby k našemu státu.

Od této kategorie je třeba odlišovat děti, kterým je poskytována sociálně-právní ochrana v omezeném rozsahu, tzv. nejnutnějším. Sociálně - právní ochrana dětí v nejnutnějším rozsahu se těmto dětem poskytuje, pokud se ocitly na našem území bez jakékoliv péče nebo jsou-li jejich životy nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny. Nejnutnějším rozsahem sociálně-právní ochrany dětí míní zákon o SPO opatření k ochraně života a zdraví a zajištění uspokojování základních potřeb v nejnutnějším rozsahu včetně zdravotní péče.

Zákon o SPO vymezuje okruh dětí, na které se sociálně-právní ochrana dětí zejména zaměřuje. Jde o ty děti, u nichž je důvodný předpoklad, že ochranu budou potřebovat nejvíce.⁹

Občanský zákoník patří mezi právo soukromé a v druhé části hlavě I. se zabývá manželstvím, povinnostmi a právy manželů, manželským majetkovým právem a zánikem manželství. Hlava II. patří příbuzenství a švagrovství, také řeší poměry mezi rodiči a dítětem, osvojení a práva a povinnosti. V hlavě III. se pojednává o poručenství a jiné formě péče o dítě, najdeme tam tedy svěřeni dítěte do péče jiné osoby a pěstounství, nebo také opatrovnictví.

---

⁹ ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007, s. 10-12. ISBN 978-80-86991-27-6.

4.2 Úmluva o právech dítěte

V roce 1924 byla v Ženevě přijata Deklarace práv dítěte, zavazující státy, jež k ní přistoupily, poskytovat všem dětem co nejlepší péči, rozvoj a ochranu, dostalo-li by se do jakkoli nepříznivé situace.

V roce 1959 pak Spojené národy schválily Chartu práv dítěte, jež se cíleně zaměřovala na prosazování optimálního vývoje každého dítěte a jeho ochrany všude tam, kde by byl jeho prospěch jakkoli ohrožen.

V roce 1989 OSN přijalo Úmluvu o právech dítěte, jež přiznává dětem na celém světě plná lidská práva a zavazuje účastnické státy k právnímu zakotvení těchto základních práv dětí do svého vlastního zákonodárství. Bohužel, v tomto dokumentu jsou zmíněna pouze dětská práva, zcela zde chybí zmínka o povinnostech. V roce 2000 OSN vydalo k Úmluvě o právech dítěte dva Opční protokoly. První Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů Česká republika ratifikovala v listopadu 2001. Druhý Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie zatím ČR ani nepodepsala.

Články Úmluvy o právech dítěte a syndrom CAN

Čl. 1 – Definice dítěte - dítětem se rozumí lidská bytost mladší 18let, pokud zletilost není zákonem stanovená dříve.

Čl. 2 – Nediskriminace – všechna práva se vztahují bez výjimky na každé dítě. Je závazkem států chránit děti před jakoukoliv formou diskriminace a přijímat pozitivní opatření k podpoře jejich práv.

Čl. 3 – Nejlepší zájem dítěte – všechny činnosti týkající se dítěte mají brát v úvahu plně a přednostně jeho zájmy.

Čl. 9 – Oddělení od rodičů – dítě má právo žít s oběma rodiči, pokud to není v rozporu s jeho zájmy. Dítě má rovněž právo udržovat styk s oběma rodiči, je-li odděleno od jednoho z nich nebo od obou.

Čl. 11 – Nezákonné přemístění a nevrácení – stát má zabránit a sjednat nápravu při únosech nebo zadržování dětí v cizině jedním z rodičů nebo třetí osobou.

Čl. 12 – Názor dítěte – dítě má právo svobodně vyjadřovat své názory a tyto názory mají být brány v úvahu ve všech záležitostech nebo řízeních, které se dítěte dotýkají.

Čl. 19 – Ochrana před násilím a zanedbáváním – stát má dítě chránit před násilím a všemi formami špatného zacházení ze strany rodičů nebo jiných osob starajících se o dítě. Má zavádět vhodné sociální programy zaměřené na prevenci násilí a na pomoc jeho obětem.

Čl. 34 – Sexuální zneužívání – stát má chránit dítě před sexuálním vykořisťováním a týráním včetně prostituce a před jejich zneužitím v pornografii.

Čl. 35 – Prodej, obchodování a únos – stát má povinnost učinit všechna opatření k prevenci prodeje, obchodování a únosů dětí.

Čl. 36 – Jiné formy vykořisťování – dítě má právo na ochranu před všemi formami vykořisťování, které jsou na úkor jeho blaha.

Čl. 39 – Zotavovací péče – stát má dětem, které se staly oběťmi ozbrojených konfliktů, mučení, zanedbávání, zneužívání nebo vykořisťování zabezpečit vhodné léčebné prostředky k jejich zotavení a znovuzачlenění do společnosti.¹⁰

4.2.1 Úmluva o právech dítěte v ČR

Česká republika implementovala Úmluvu o právech dítěte do svého právního řádu v roce 1991 zveřejněném ve Sbírce zákonů č. 104/1991. Hlavní úlohou UNICEF ČR v oblasti dětských práv je seznamovat veřejnost se situací dětí, prosazovat dětská práva na legislativní úrovni a upozorňovat kompetentní orgány na situace, které dodržování dětských práv ohrožují.

Česká republika, stejně jako ostatní státy, ratifikací Úmluvy o právech dítěte přijala povinnost zařadit ji do svých legislativních norem a dbát na dodržování těchto zásad. Zároveň se zavázala, že každých pět let podá podrobnou zprávu Výboru OSN pro

---

¹⁰ HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech - syndrom CAN*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 17-18. ISBN 80-86991-78-4.

práva dětí o stavu dětské populace a úrovně naplňování dětských práv v České republice.¹¹

4.3 Evropská společenství

Orgány Evropských společenství přijaly celou řadu předpisů, jejichž cílem je ochrana mládeže, například usnesení Evropského parlamentu o nezletilých obětech násilných činů (Úřední věstník ES C 320/190, 1966), usnesení o ochraně nezletilých v EU (Úřední věstník ES C 20/170, 1977), směrnici Evropské komise o ochraně mladých lidí v práci (Úřední věstník ES C 94/33) nebo například sdělení Komise o boji a potírání sexuální turistiky spojené se zneužíváním dětí (Úřední věstník ES C 358/37, 1997). Ve středu zájmu Rady Evropy je především tzv. syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN – child abuse and neglect). Syndrom CAN je multifaktoriální společenský jev, mnohem širší než trestněprávní pojetí špatného zacházení s dětmi.

Zdravotnická komise Rady Evropy pro problematiku CAN přijala (1992) členění na:

- tělesné týrání
- pohlavní zneužívání,
- psychické týrání (duševní nebo citové),
- zanedbávání – tzv. pasivní týrání,
- podávání alkoholu, drog a léků,
- systémové týrání.¹²

---

¹¹ Úmluva o právech dítěte. *UNICEF Česká republika*. [online]. © 2004-2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.unicef.cz/aktualne/82292-umluva-o-pravech-ditete>>.

¹² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2008, s. 404. ISBN 978-80-7357-377-5.

5 Trestněprávní ochrana

5.1 Opuštění dítěte nebo svěřené osoby

Trestný čin „opuštění dítěte“ podle §195 trestního zákona spáchá ten, kdo opustí dítě:

- a) o které má povinnost pečovat – to znamená, že pachatelem nemusí být pouze rodič, ale i například opatrovník, pěstoun či pracovník kojeneckého ústavu,
- b) které si samo nemůže opatřit pomoc – trestný čin se tedy bude týkat především dítěte v útlém věku, nebo pokud tento trestný čin páchá opětovně, nebo na nejméně dvou osobách,
- c) pokud je tím vystaví nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví – pokud pachatel či pachatelka opustí dítě tím způsobem, že je nevyzvedne z jeslí či je zanechá u příbuzných, nemusí být skutková podstata naplněna, pokud dítě nebylo v ohrožení života či zdraví. Trestní sazba za tento trestný čin činí šest měsíců až tři léta. Způsobí-li pachatel svým jednáním dítěti těžkou újmu na zdraví je trest v rozmezí dva až osm let. Pokud způsobí smrt, hrozí mu trest odnětí svobody na tři až deset let.

5.2 Týrání svěřené osoby

Trestného činu „týrání svěřené osoby“ se podle § 198 trestního zákona dopustí ten, kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově. Trestní sazba činí 1 rok – 5 let. Odnětím svobody na dvě léta až osm let spáchá li pachatel tento čin:

- a) zvlášť surovým způsobem nebo
- b) na více osobách,
- c) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu, činí trestní sazba dvě až osm let.

Pachatelem tohoto trestného činu nemusí být pouze rodič – výchovu či péči zajišťují i vychovatelé v ústavu, učitelé, trenéři apod. Stejně tak oběti tohoto trestného

činu mohou být jakékoliv osoby, svěřené něčí péči – tohoto trestného činu se může dopustit např. ošetřovatel na pacientu psychiatrické léčebny, o kterého má povinnost pečovat.

Týráním svěřené osoby se podle judikatury rozumí „zlé nakládání se svěřenou osobou, které se vyznačuje hrubším stupněm necitelnosti a bezohlednosti a určitým trváním“ Pojem „týraní“ je třeba chápat co nejdříve, neboť páchaní činu po delší dobu je uvedeno v §198 odst. 2 trestního zákona jako tzv. kvalifikovaná skutková podstata, tedy přitěžující okolnost, která odůvodňuje použití vyšší trestné sazby. Z toho lze dovodit, že trestný čin týraní svěřené osoby je spáchán, i když týraní netrvalo delší dobu.

Týraní nemusí způsobit vůbec následky na zdraví, dokonce nemusí být vůbec pácháno za použití fyzického násilí – týráním se rozumí útrapy v oblasti psychické. Tento trestný čin lze spáchat i opomenutím, např. zanedbáváním osobní hygieny dítěte, neposkytováním přiměřené stravy, či oblečení.¹³

5.3 Ohrožování výchovy dítěte

Trestný čin podle § 201 trestního zákona „ohrožování výchovy dítěte“ spáchá ten, kdo vydá, byť i z nedbalosti, osobu mladší osmnácti let nebezpečí zpustnutí tím, že ji umožní vést zahálčivý nebo nemravný život. K naplnění skutkové podstaty tedy postačuje pouhé pasivní nebránění pustnutí dítěte, např. neposílání dítěte do školy.

Skutkovou podstatu tohoto trestného činu dále naplňuje ten, kdo mladistvého k zahálčivému nebo nemravnému životu svádí, tedy aktivně mu k zpustnutí napomáhá. Mezi příklady aktivního ohrožování mravní výchovy patří např. pěstování návyku na drogy či alkohol, pěstování nemravných sexuálních praktik (v souběhu s dalšími trestnými činy), či navádění k trestné činnosti. Naplnění skutkové podstaty trestného činu nebrání, pokud mladistvý vedl nemravný život již před spácháním trestného činu (např. se ocitl na šikmé ploše již před tím, než se dostal do společnosti lidí, kteří jej ještě více zkazili).

Pachatelem tohoto trestného činu může být kdokoliv (rodič, pěstoun nebo cizí osoba) Trestní sazba stanovuje trest odnětí svobody až na dvě léta. Trest odnětí svobody

---

¹³ PROKOP, M. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000, s. 49-51. ISBN 8090257089.

až na jeden rok nebo peněžité trest hrozí tomu, kdo umožní být jen z nedbalosti, osobě mladší 18 let hru na tzv. výherních automatech.

Soustavné podávání alkoholických nápojů mládeži či podávání alkoholických nápojů ve větší míře naplňuje zvláštní skutkovou podstatu podle §204 trestního zákona „podání alkoholu dítěti“

5.4 Pohlavní zneužívání, soulož mezi příbuznými

Poměrně složité skutkové podstaty těchto trestných činů si pro názornost rozdělíme do tabulky:

	Oběť	Skutková podstata	Trestný čin
A	osoba mladší 15 let	soulož* či pohlavní zneužívání**	§ 187 Pohlavní zneužívání (v prvním odstavci, 1 – 8 let)
B	osoba mladší 18 let	- přinucení k mimomanželské souloži či jiným způsobem pohlavně zneužije - zneužívaje její závislosti	§ 185 Z násilnění (2 až 10 let)
C	osoba jakéhokoliv věku svěřená doзору	- přinucení k mimomanželské souloži či jiným způsobem pohlavně zneužije - zneužívaje závislosti	§ 187 Pohlavní zneužívání (druhý odstavec, 2 – 10 let)
D	osoba jakéhokoliv věku	Soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo sourozencem	§ 188 Soulož mezi příbuznými (až tři léta)

* soulož je podle stávající rozhodovací praxe soudů definována jako spojení pohlavních orgánů muže a ženy, byť došlo i jen k částečnému zasunutí pohlavního údu muže do pochvy ženy, bez ohledu na to, zda došlo k pohlavnímu uspokojení pachatele (pachatelky) či nikoliv

** kvalifikovaná skutková podstata §187 trestního zákona stanoví přísnější trest pachateli, který tento čin spáchá na osobě svěřené jeho doзору, zneužívaje její závislosti (§187 odst. 2 trestního zákona – trestní sazba 2 až 10 let), nebo který tímto činem způsobí oběti těžkou újmu na zdraví (§ 187 odst. 3 trestního zákona – trestní sazba 5 až 12 let), nebo smrt (§187 odst. 4 trestního zákona – trestní sazba 10 – 18 let)

Trestný čin pohlavního zneužívání podle § 187 trestního zákona

Pohlavní zneužívání patří mezi nejzávažnější trestné činy namířené proti dětem. Toto jednání může mít mnoho podob – zneužívání skryté či otevřené, verbální, psychické a fyzické. Zvláště traumatizující je potom pohlavní zneužívání spojené s incestem.¹⁴

6 Příčiny trestných činů páchaných na nezletilých

Nabízejí se tři hlavní okruhy kriminogenních faktorů. Jedná se o faktory působící ve společnosti, faktory působící uvnitř rodiny a faktory spočívající v jednotlivci.

➤ Faktory působící ve společnosti

Obtížnost identifikace faktorů působících ve společnosti se zvýrazní tehdy, když si uvědomíme, že mládež nepředstavuje zcela homogenní skupinu. Dopad těchto faktorů proto může být rozdílný, ať v pozitivním nebo v negativním slova smyslu. Za faktory působící ve společnosti se považují především kulturní a sociální podmínky a demografická situace.

➤ Faktory působící uvnitř rodiny

Zneužívání dětí uvnitř rodiny patří mezi nejstarší společenská tabu. Podle názoru Radvanové stojí zdravému tělesnému a psychologickému vývoji dítěte v cestě mnoho objektivních překážek (chudoba či sociální vyloučení), vedle toho však existují daleko nebezpečnější překážky spočívající v subjektivních vlastnostech a projevech osob, které o dítě pečují, nebo které s nimi žijí v rodinné pospolitosti.¹⁵

Mezi pachateli sexuálního zneužívání převažují rodiče a rodinný příbuzní, tudíž jsou sledovány rizikové faktory jako dysfunkčnost rodiny, soužití matky s dítětem a jeho nevlastním otcem, uzavřenost rodiny postrádající sociální síť apod.

---

¹⁴ PROKOP, M. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000, s. 49-51. ISBN 8090257089.

¹⁵ RADVANOVÁ, S. *Ublíživání dětem – nebezpečná rodina*. In : Vanduchová-Grivna/eds/ Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám, Praha : ASPI, 2008, s. 270.

Ačkoli se příčinami patologického chování v rodině zabýváme zvláště u rodičů a zvláště u dětí, ve skutečnosti se jedná o vztah, kterého se vždy zúčastňují obě tyto strany. Osobnost rodičů se odráží na jejich chování k dítěti, přičemž nejen vyrovnané osobnosti se stávají rodiči. Může být přítomna porucha, pro kterou nejsou rodiče schopni vytvořit si pozitivní vztah k dítěti. Příčinou negativního chování k dítěti bývá charakterová (emocionální) odchylka, která rodiči zabraňuje vytvořit si kladný vztah k jiné osobě. Jde o jedince s duševní poruchou, nebo o osoby, jež jsou deviantní jiným způsobem, např. alkoholici, narkomani apod. Mnozí rodiče, kteří zanedbávají své dítě, tak činí proto, že jsou zcela zaujati svou vlastní kariérou či jinými osobními zájmy.

➤ Faktory spočívající v jednotlivci

Značnou část kriminality proti mládeži páchají recidivisté, u nichž je trestná činnost běžnou součástí jejich života. Také může jít o pachatele, kteří se dopustili trestné činnosti na osobách mladších osmnácti let jen proto, že to vyplynulo z konkrétních okolností, aniž by vůči této kategorii byli předem vyhrazeni. Je však třeba počítat se svébytnou skupinou pachatelů mravnostní kriminality, u nichž je přítomna sexuální odchylka, Ne vždy se jedná o předpokládanou deviaci v objektu nebo deviaci v aktivitě. Často jde o pachatele se sociálně nevyzrálou osobností v morálním úpadku.¹⁶

6.1 Trestné činy zanedbávání péče

Rozlišujeme dvě kategorie:

a) Těžké zanedbání např. výživy - ("failure to thrive") - nebo přítomnost dětí v takových situacích, kdy je ohroženo jejich zdraví či dokonce život.

b) Všeobecné zanedbání. Zanedbávání odpovídajícího jídla, ošacení, lékařské péče, izolace od okolního světa. Může být bez fyzikálního nálezu. Patří sem i nechávání malých dětí bez dozoru, netečnost k tomu, co dělají mimo školu (opomíjení nebezpečí nehod, poranění, kriminality - drogy, hrací stroje).¹⁷

---

¹⁶ CHROMÝ, J. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha : Linde, 2010, s. 33-36. ISBN 978-80-7201-825-3.

¹⁷ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK., Z. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Vyd. 1. Praha : Grada, 1995, s. 38, s. obr. příloh. ISBN 80-7169-192-5.

Trestní čin zanedbání povinné výživy § 196 TZ

Objektem tohoto trestného činu je zájem na plnění povinnosti vyživovat a zaopatřovat jiného. Jedná se o vyživovací povinnosti rodičů a dětí, vyživovací povinnost mezi osvojenecem a osvojitelem, vyživovací povinnost mezi příbuznými v pokolení přímém, vyživovací povinnost mezi manžely a o příspěvek neprovdané matky na výživu a úhradu některých nákladů.

Při definování objektu trestného činu zanedbání povinné výživy vyšel zákonodárce ze společenského požadavku na plnění vyživovacích závazků. Záměrem je přimět pachatele k úhradě výživného, byť dodatečně a pod pohrůzkou trestem, což podporuje navazující institut účinné lítosti dle § 197 TZ.¹⁸

Někteří rodiče své dítě opustí, či zanedbají péči, protože od svých dětí očekávali lásku a mohou být velice zklamáni, když zjistí, že malé děti mají své vlastní potřeby. Je možné, že dítě stále jen brečí, protože má hlad nebo je unavený. Matka ale vnímá jen vlastní potřebu. Chování svého dítěte si špatně vyloží a zanedbá ho. Zanedbání má také příčiny v návykových látkách. Rodiče, kteří mají problémy s drogami nebo alkoholem, mohou být fyzicky neschopni postarat se o sebe, natož o své děti.

Trestný čin svěřeni dítěte do moci jiného podle § 169 TZ

Tento trestný čin spáchá, kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, spáchali to jako člen organizované skupiny, způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, spáchá-li takový čin opětovně, nebo spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Způsobí-li činem uvedeným smrt, spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.¹⁹

Příčinou tohoto trestného činu je zejména finanční zisk. Většinou se s ním tedy shledáme v chudých rodinách, které nejsou schopni dítě ani sebe zaopatřit.

---

¹⁸ CHROMÝ, J. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha : Linde, 2010, s. 140. ISBN 978-80-7201-825-3.

¹⁹ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 2009, částka 11. s. 41. Dostupný z WWW:

<http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SSBCA9/SBCA9011.HTM;ca040_2009_00>.

6.2 Mravnostní trestné činy

Trestný čin sexuální nátlak § 186 TZ

Skutková podstata trestného činu sexuálního nátlaku podle §186 TZ zčásti vychází z dosavadní úpravy ochrany lidské důstojnosti v pohlavní sféře osob mladších osmnácti let i osob starších, nicméně svěřených doзору pachatele dle § 243 TZ 1961, a v neposlední řadě přebírá některé znaky trestného činu vydírání. Jedná se o postih méně závažných forem sexuálního zneužívání, a sice pohlavního sebeukájení, obnažování nebo jiného srovnatelného chování, přitom nejde výhradně o donucení k těmto sexuálním aktivitám, ale alternativně též o zneužití bezbrannosti, zneužití závislosti nebo postavení. Trestněprávní ochrana proti uvedeným formám sexuálního zneužívání je zde poskytována bez ohledu na věk poškozené osoby.

Předmětem útoku může být kdokoliv. Jakmile jde o dítě, je založena zvlášť přitěžující okolnost ve smyslu § 186 odst. 3 písm. a) TZ. O dítě může jít v souvislosti se znakem „zneužití bezbrannosti“ zmíněným v rámci základní skutkové podstaty. Objektem trestného činu podle § 186 TZ je svoboda rozhodování v pohlavních vztazích.²⁰

Pachatelem může být jak muž, tak i žena. Hlavním motivem sexuálního nátlaku je dosažení pohlavního vzrušení a sexuální uspokojení pachatele. Pokud rodič sexuálně zneužívá dítě pouze pod vlivem návykové látky, může dítě věřit že rodič nenesse odpovědnost.

Trestný čin pohlavní zneužití § 187 TZ

Objektem trestného činu podle § 187 TZ je zájem na nerušeném mravním a tělesném vývoji dětí. Proti zásahům do pohlavní sféry jsou chráněny všechny osoby, které nedosáhly věku patnácti let, a je nerozhodné, zda jde o osobu, která je již pohlavně dospělá, či nikoli. Relevanci nemá ani její mravní zachovalost, nebo naopak narušenost. Souhlas zneužívané osoby k sexuální aktivitě uplatnění trestněprávní odpovědnosti dle § 187 TZ nevylučuje. Osoba mladší patnácti let je tímto ustanovením chráněna i proti své vůli.

---

²⁰ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, xiv s., s. 1666. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-178-9.

Předmětem trestného činu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 TZ je pouze osoba mladší patnácti let. Pokud by šlo o dítě mladší patnácti let svěřené doзору pachatele, který by zneužíval jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu, byla by naplněna kvalifikovaná skutková podstata ve smyslu § 187 odst. 2 TZ.

I zde může být pachatelem muž či žena. V případě soulože jedinež osoba opačného pohlaví než je zneužitá osoba mladší patnácti let. Při pohlavním zneužití provedeném jiným způsobem než souloží přicházejí v úvahu jako pachatelé také osoby stejného pohlaví. Subjektivní stránka vyžaduje úmyslné zavinění.

Po objektivní stránce se rozlišují dva případy, jednak vykonání soulože, jednak pohlavní zneužití provedené jiným způsobem. „Souloží“ se rozumí spojení pohlavních orgánů muže a ženy. Pachatel zde jedná v pohlavním vzrušení ve snaze své vzrušení jakýmkoliv způsobem uspokojit a není důležité, zda a do jaké míry takového uspokojení dosáhne. Může dojít byt jen k částečnému zasunutí údu muže do pochvy ženy. Pokud však zůstane u dotyku pohlavních orgánů, jde o „jiný způsob pohlavního zneužití“, tedy o pohlavní akty podobné souloži, které vedou k uspokojení sexuálních potřeb pachatele a které se svou povahou blíží souloži. Rozumí se jimi pouze intenzivnější zásahy do pohlavní sféry poškozené osoby, např. orální pohlavní styk, líbání a ohmatávání prsou apod.²¹

Téměř každá čtvrtá žena má podle odhadu odborníků za sebou ještě před dosažením 14 let zkušenosti se sexuálním zneužitím v rodině. Ve Spolkové republice Německo je každoročně zhruba 13 000 z celkového počtu 70 000 mravnostních deliktů páchano na dětech. Podle některých pramenů je neoficiální odhad ještě šestkrát vyšší. Děti tyto případy často zamlčují, nebo jim rodiče zabrání v udání, aby se vyhnuli vyšetřování a výslechům. Odborníci se shodují v tom, že výslechy a soudní jednání dítě často poškodí více než samotný čin sexuálního zneužití. Sexuální násilí na dětech není tedy žádnou zvláštností, ale každodenní realitou. Děti jsou ohroženy incestem častěji než zlomeninou nebo zánětem slepého střeva.²²

---

²¹ CHROMÝ, J. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha : Linde, 2010, s. 116. ISBN 978-80-7201-825-3.

²² GÖDTEL, R. *Sexualita a násilí*. 1. vyd. Praha : Český spisovatel, 1994. s. 99. ISBN 80-202-0512-8.

Pohlavní zneužívání se dělí na kontaktní a nekontaktní.

Nekontaktní sexuální chování zahrnuje verbální sexuální návrhy; sexuální exploatace dítěte – zneužití dítěte pro dětskou pornografii; expozice genitálu eventuálně masturbace; exhibicionismus; voyerismus - sexuální vzrušení při pozorování nahého nebo svlékajícího se dítěte.

Kontaktní sexuální chování zahrnuje:

1. Nepenetrativní aktivity: dotýkání se, mazlení na genitálu nebo prsou předměty, rukou, genitálem (jak přes oblečení, tak na nahém těle).
2. Penetrativní aktivity: sexuální proniknutí prsty nebo předměty do genitálu
  - Orálně – genitální sexuální kontakt;
  - Análně – genitální sexuální kontakt;
  - Genitálně – genitální sexuální kontakt.

Aby sexuální chování mohlo být označeno za zneužívání, mělo by splňovat tři podmínky:

- Aktér je mnohem starší a zralejší než dítě;
- Je v pozici autority nebo v pečovatelském vztahu k dítěti;
- Aktivity vymáhá silou nebo podvodem (např. dítě nutí, aby se pachatele dotýkalo)

Další důležité dělení, zvláště s ohledem na řešení traumatu, je na intrafamilární: sexuální zneužívání v rodině (incest, nevlastní otec, matka, adoptivní otec, dědeček, vlastní sestra, bratr, nevlastní bratr, strýc, teta); a extrafamilární: sexuální zneužívání mimo rodinu (učitel, soused, ten kdo se o dítě stará, osoba známá dítěti, osoba známá rodině, matčin přítel, otcova přítelkyně, jiný příbuzný, dobrý rodinný přítel).

Při jednorázovém zneužití se jedná často o osobu pedofilní nebo vzácněji o mentálně retardovanou nebo velice zřídka o psychotickou. Nejčastěji jde o naprosto neznámého útočníka.

Dle původu abusora (pachatele), lze sexuální zneužívání rozdělit:

1. Absur je osoba cizí –

- Sexuální zneužívání „prosté“, bez prvku komerce;
- Komerční sexuální zneužívání (CSEC)

2. Absur pochází z rodiny oběti -

- Incestní sexuální zneužívání, bez prvku komerce;
- Komerční sexuální zneužívání.²³

Příčiny sexuálního zneužívání jsou různé, spouštěcí podněty rozmanité. Někdy to může být dlouhá sexuální abstinence v důsledku partnerských konfliktů, nemoci, častého pobývání mimo domov v nemocnici, lánách, služebních cestách, na nočních směnách apod. a neschopnosti nalézt si vhodný protějšek pro sexuální uspokojení. Jindy sexuální agresor vede tzv. normální sexuální život, ale cítí se nespokojen, touží po změně a dítě ho začne sexuálně přitahovat. Může to zkusit jednou a již nikdy své chování neopakuje, protože si uvědomí, že překračuje hranici. Jiný v tom najde zalíbení a nemůže přestat. Takové dítě je pak dospělým většinou psychicky zastrášováno, je mu zdůrazňována nutnost udržení společného tajemství a je neustále drženo v nejistotě, co by se strašného stalo, kdyby tuto dohodu nedodržel. Při prozrazení je pak velmi časté, že tyto důvody pachatel neudává - možná si je ani neuvědomuje - ale spíše tvrdí, že ho dítě provokovalo svým chováním, že si o sex vlastně řeklo samo.

Další z mnoha možných příčin, proč dospělý sexuálně zneužije dítě, jsou jeho sexuální deviace, čili sexuální úchytky, jejichž příčiny jsou v duševní oblasti. Mezi nejčastější sexuální deviace řadíme pedofilii homosexuální, heterosexuální nebo bisexuální, sadismus, masochismus, exhibicionismus, voyeurismus a transvestitismus.

Psychopatie nebo vážnější psychické onemocnění dospělého může být dalším ohrožením pro dítě, které je sexuálně zneužíváno.²⁴

---

²³ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 6-7. ISBN 80-86991-64-4.

²⁴ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Vyd. 1. Praha : Grada, 1995, s. 55, s. obr. příloh. ISBN 80-7169-192-5.

Trestný čin svádění k pohlavnímu styku § 202 TZ

Tohoto trestného činu se dopustí podle odstav. 1 ten, kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplatu, výhodu nebo prospěch. Podle § 202 odst. 2 ten, kdo spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let, spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky, pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu, nebo spáchá-li takový čin opětovně.

Objektem je zajištění řádného vývoje dětí jak po stránce tělesné, rozumové, mravní, ale i citové. Objektivní stránka zde záleží v jednání pachatele, který dítěti nebo jiné osobě za pohlavní styk s dítětem nebo za jeho pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení nabídne, slíbí nebo poskytne úplatu nebo jinou výhodu či prospěch.²⁵

Z hlediska zavinění jde o úmyslný trestný čin.

Podle multifaktoriálních teorií vzniku sexuálních deviací je každé sexuální chování, tedy normální i deviantní, podmíněno celou řadou biopsychosociálních faktorů. Uvádí se, že „neexistují vlastní příčiny perverzit, ale vždy je řada konstitučních, biografických, exogenních a jiných podmínek, které spolupůsobí při vzniku a vývoji perverzního chování určitého člověka“. Při vzniku deviace neexistuje jediná výlučná příčina. Její vývoj je v každém jednotlivém případě způsoben více faktory. Mezi tyto možné příčiny deviantního vývoje autor řadí:

1. hereditární predispozice (příčiny genetické či chromozomální, s předpokladem, že deviace se vyskytla již u předků);
2. příčiny hormonální (ne však pouze ve spojení s pubertou, ale už ve stadiu prenatalním a neonatálním, kdy hormony ovlivňují sexuální formování mozku;

---

²⁵ CHROMÝ, J. *Kriminalita páchaná na mládeži : aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha : Linde, 2010, s. 165. ISBN 978-80-7201-825-3.

3. patologické vztahy (mohou existovat v rámci rodiny, mezi dítětem a rodiči, a mají často určující význam na další vývoj sexuality jedince zvláště v době dospívání);
4. sexuální zneužití v dětství – přičemž platí, že čím menší má oběť možnost ze situace zneužívání uniknout, tím větší je traumatizující vliv této situace a tím je menší pravděpodobnost, že zůstane bez následků v dospělosti;
5. psychické poruchy (temporální epilepsie, bipolární porucha, disociativní porucha, antisociální osobnostní rysy).

Autor tvrdí, že i když u deviací neznáme jejich přesnou etiopatogenezi, je velmi pravděpodobné, že příčinou je vrozená dispozice, kde pozdější okolnosti – výchova, sexuální zkušenosti aj. – hrají spíše jen formující, patoplastickou roli (např. u fetišismu je vloha vrozená, nicméně co se fetišem pro jedince stane, pravděpodobně závisí na předmětu, s nímž je spojeno první sexuální vzrušení nebo orgasmus) a mohou projev těchto vrozených latentních dispozic buď utlumovat, nebo naopak podporovat.²⁶

O sexuálním napadení je těžké mluvit. Dlouho tento problém byl považován za tabu. Zaběhlá představa sexuálního napadení je „špinavý starý chlap, který se náhle vynoří z křoví“. Většina napadení se takto neděje. Dítě je nejčastěji terčem sexuálního zneužívání jehož původcem je někdo, koho zná a důvěřuje mu. Pokud se už v útlém věku s dítětem promluví. Vysvětlí se mu, co je žádoucí a co ne. Samo dítě by sexuálnímu napadení mohlo zabránit. Poznalo by, že takové chování je nepřipustné a včas celou situaci ohlásilo.

Trestný čin výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií § 192 TZ a trestný čin zneužití dítěte k výrobě pornografie § 193 TZ

„Dětská pornografie je definována jako jakýkoliv zvukový nebo obrazový materiál, který používá děti v sexuálně implicitním kontextu. Obrazová pornografie je zobrazení dítěte při výslovné sexuální činnosti, skutečné či simulované, nebo oplzlé

---

²⁶ WEISS, P. *Sexuální deviace : klasifikace, diagnostika, léčba*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2002. s. 155- 156. ISBN 80-7178-634-9.

vystavování pohlavních orgánů pro sexuální uspokojování uživatele; zahrnuje výrobu, rozšiřování nebo používání takového materiálu.

Zvuková pornografie je používání jakýkoli zvukových prostředků užívajících dětský hlas, skutečný či simulovaný, za účelem sexuálního uspokojení uživatele. zahrnuje výrobu, rozšiřování nebo používání takového materiálu.²⁷

Skutková podstata trestného činu podle § 192 dopadá na nakládání s pornografickým dílem, které zobrazuje či jinak využívá dítě. Zájem společnosti je, aby dětská pornografie vůbec nevznikala a nebylo s ní nějak nakládáno.

Na základě objektivní stránky se rozeznávají dvě varianty trestného činu, za něž hrozí odlišná trestní sazba odnětí svobody. Jednak jde o přechování dětské pornografie (§ 192 odst. 1), jednak jde o další způsoby nakládání s dětskou pornografií, kam patří její dovoz, průvoz, nabízení, činění veřejně přístupným, zprostředkování, uvádění do oběhu, prodej nebo opatření jinému (§ 192 odst. 2)

Poptávka po dětské pornografii pramení částečně z charakteristického znaku pedosexuálů, totiž z neodolatelné touhy shromažďovat. Pedosexuálové mají typický zvyk sbírat magazíny a fotografie, depozity a pornofilmy s nahými těly, které často opatřují detailními údaji a informacemi a katalogizují je.

Převážná část pachatelů sexualizovaného násilí vlastní videokameru a mnozí trvají na tom, aby se jejich jednání s dětmi natáčelo. Kuplíři už se na to ptají, a zní-li odpověď ano, musí se připlatit.

Dětská pornografie tedy může plnit různé účely. V první řadě slouží sexuální stimulaci pedofilů. Pedosexuálové však také využívají pornografii k tomu, aby odbourávali zábrany dětí, o které se ucházejí. Mnozí vyvinuli přesnou techniku, jak manipulovat s pocity dětí. Vědí, že filmy probouzejí zvědavost a zprostředkovávají dojem, že předvedené věci jsou tolerované.²⁸

Šíření dětská pornografie je negativní výsledek rychlého technologického pokroku. Propojenost světa díky internetové síti otevřela nové perspektivy pro výrobu,

---

²⁷ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 11. ISBN 80-86991-64-4.

²⁸ MILFAIT, R. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2008, s. 108-109. ISBN 978-80-7367-320-8.

distributory a uživatele dětské pornografie. Vyhledávání dětské pornografie se stalo mnohem snazší, zatímco dosažení pachatelů mnohem těžší. Je zřejmé, že bez poptávky by nabídka nevznikla.

Trestný čin obchodování s lidmi § 168

Obchodování s dětmi v této souvislosti zúžíme na obchod pro účely sexuálního průmyslu, který ač bylo zrušeno otroctví, je ve světě znám jako obchod s bílým masem. Tato forma komerčního sexuálního zneužívání dětí je globální problém, který je charakterizován nejvyšší dynamikou, Organizace, které se jim zabývají, odhadují, že jím prošlo na celém světě více než 30 milionů žen a dětí, což je zhruba půl procenta světové populace.

Dítě pro sexuální účely může být obchodováno vlastními rodiči či blízkými osobami. To jsou ojedinělé případy známé u nás, kdy s dítětem rodina manipulovala, tak, že bylo přesvědčené, že jeho chování je zcela vynímečné a zaslouží si obdiv za to, že již v tak útlém věku je schopno se postarat o obživu pro celou rodinu. Takovým intrafamilálním modelem obchodu s dítětem bývají signifikantně častěji ohroženy děti mentálně retardované či děti s tělesným handicapem, který je činí zcela závislými na svých rodičích či blízkých osobách a právě proto svůj handicap se stávají snadnou obětí obchodu.

Druhou formou obchodu je forma extrafamiální, kdy dítě může být uneseno, rodičem prodáno v dobrém úmyslu, že se mu dostane lepších podmínek a vzdělání, nebo prodáno členem širší rodiny jen s ohledem na krátkodobý profit bez zájmu o dítě. Může se jednat o dítě ulice, osobu živící se prostitucí atd. Tímto způsobem bývají prodány děti mladší a záleží jen na nákupcím, jak s dítětem naloží. Dítě je k plnění sexuálních povinností nuceno jakoukoli formou násilí, žije v nuzných podmínkách, nepokračuje ve vzdělání a je zcela závislé na libovůli svého majitele.

Specifickým obrazem této formy obchodu jsou případy, kdy mladí lidé ve věku 15 – 18 let vyjíždějí za prací do ciziny kam jsou pod lákavým slibem vysokého výdělku přilákáni, ale na místě rozčarování skutečností, když jim jsou odebrány doklady předložen účet o dosavadních nákladech a jejich povinnost vše nejdříve uhradit. Často je jim nabídnuta práce v sexuálním průmyslu, násilí a drogy přichází na řadu až tehdy,

nepodařilo-li se získat jejich souhlas. Mohou se vysvobodit útekem či náhodou pomocí ze strany zákazníka.²⁹

Obchodování s lidmi zasahuje bohaté i chudé země. Je to globální problém. V Evropě jsou děti podle dostupných údajů obchodovány do mnoha zemí Evropské unie, zejména ze západní Afriky a z východoevropských států. Obchod s dětmi má mnohé podoby. Pracovní vykořisťování, kdy je dítě využíváno k těžkým pracím. Další podoba je sexuální vykořisťování (masážní salony, nevěstince, pouliční gangy). Může se jednat i o obchod s lidskými orgány či nezákonnou adopci aj. Vždy záleží na poptávce.

Trestný čin svádění k pohlavnímu styku § 202 TZ

Sexuální turistika

Sexuální turistika je součástí komerčního sexuálního zneužívání dětí, pokud obsahuje obchod s dětmi, které jsou pro hotely nakupovány, a pokud se jedná o dětskou prostituci.

Sexuální turistika představuje poměrně nový jev, který částečně souvisí se zvýšením počtu lidí cestujících služebně, nebo provozujících zahraniční turistiku. K rozvoji tohoto jevu došlo v druhé polovině 20. století. Sexuální zneužívání dětí v souvislosti s turistikou padá na vrub nejen pedofilům, ale i na skupiny vyhledávající sexuální kontakt s jedinci pubertálního věku a dále na skupinu, která děti sexuálně zneužívá příležitostně, aniž by se na ně výhradně orientovala.³⁰

Sexuální turistika neznamena obchod s dětmi ve smyslu toho, že děti vyjíždí do turistických lokalit s cílem nabízet sexuální služby, i když takové případy existují, a jsou vnímány jako „prostitute“ dívek či mladých žen, které si chtějí touto cestou zaplatit dovolenou a nakoupit atraktivní dárky. Sexuální turistika v pravém slova smyslu znamená aktivity cestovních kanceláří, které zprostředkovávají a nabízejí pobytové zájezdy včetně sexuálních služeb. Typickým příkladem jsou zájezdy

---

²⁹ VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Praha : Grada, 2007, s. 30-33. ISBN 978-80-247-2218-4.

³⁰ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 13. ISBN 80-86991-64-4.

německých cestovních kanceláří do Thajska, japonských do Kambodži, Vietnamu a Číny či severoamerických do Oceánie a jižní Ameriky.³¹

Příčin tohoto jevu je mnoho. Jako faktor sexuálního vykořisťování dětí ke komerčním účelům se často uvádí chudoba. Turisti, kteří sexuálně vykořisťují děti, pocházejí většinou ze členských zemí Evropské unie. Turisté často ospravedlňují své chování tvrzením, že sexuální styk s dětmi je v této kultuře přijatelnější a že lidé této země netrpí v sexuální oblasti stejnými komplexy jako oni. Nejzávažnější příčinou sexuálního vykořisťování dětí v kontextu turistiky je to, že k nim mají turisté velice snadný přístup.³²

Násilné sexuální delikty

Serbského ústav sociální a forenzní psychiatrie v Moskvě provedl v letech 1990 až 1995 studii jednoho sta dospělých mužů, kteří byli obviněni ze znásilnění, sexuálního přepadení a sexuálně motivovaných vražd. Všichni byli přijeti do Srbského ústavu k forenzně psychiatrickému posouzení.

Věk většiny z nich se pohyboval od 21 do 30 let a 93 z nich mělo trvalé bydliště ve velkých městech. Bylo zjištěno, že rodiče 76 z pacientů (většinou otcové) trpěli duševní chorobou (např. schizofrenií – 31,6%) a závislostí na alkoholu (48,7%)

Pacienti byli rozděleni do třech skupin. První skupina (35) nevykazovala žádné známky sexuálně perverzního chování. Většina z nich byla svobodných. V 15 případech se objevily symptomy organického poškození mozku, u deseti z nich byla diagnostikována schizofrenie, u dalších deseti poruchy osobnosti. Sexuálně agresivnímu chování ostatních pacientů předcházelo požití alkoholu či jiných drog. V některých případech byly sexuálně agresivní činy spáchány pod vlivem okolností (např. osamělá žena procházející tmavou uličkou apod.).

Druhá skupina zahrnovala 25 mužů, kteří trpěli pedo- a efebofilií (60%), fetišismem (28%) a voyeurismem (20%) V této skupině byly výše uvedené parafilie sdruženy s reziduálními formami organického poškození mozku (12), poruchami osobnosti (8) a schizofrenií (5). Věk 44% pacientů se pohyboval mezi 31 až 40 roky.

---

³¹ VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Praha : Grada, 2007, s. 33. ISBN 978-80-247-2218-4.

³² HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 13-14. ISBN 80-86991-64-4.

Ve většině případů se v rodinné anamnéze vyskytovaly nejrůznější psychické poruchy (18). Tito pacienti se nikdy v minulosti neprojevovali násilně a jejich násilným činům předcházela odpor obětí. Příznaky psychosexuální retardace byli shledány u 14 z nich.

Ve třetí skupině bylo 40 pacientů trpících sexuálním sadismem. 20 z nich bylo obviněno z několika sexuálních vražd. 23 pacientů vyrostlo a bylo vychováno v disharmonickém rodinném prostředí. 32 bylo svobodných. Sexuální sadismus byl sdružen s pedo- a efobolií ve 13 případech, v 9 s masochismem. Organické poškození mozku bylo diagnostikováno u 12 pacientů, 10 vykazovalo příznaky schizofrenie, 10 trpělo poruchami osobnosti. U většiny z nich se objevily příznaky psychosexuálních poruch.

Ze sta studovaných bylo 65 případů označeno forenzní psychiatrickou komisí za odpovědné za své chování. V první skupině bylo za neodpovědné označeno 10 pacientů. V druhé skupině bylo neodpovědnými shledáno 11 pacientů. Ve třetí skupině bylo za své jednání neodpovědných 10 pacientů. Toto hodnocení bylo u první skupiny determinováno analýzou duševního stavu pacientů, u druhé a třetí skupiny jejich duševními a sexuálními poruchami. Tři čtvrtiny pacientů ve třetí skupině vykazovaly egosyntonní formu sexuálního sadismu.

Zjištění, že násilné chování (včetně sexuálního) může být spojeno s duševním onemocněním, je velmi důležité z těchto dvou důvodů: jednak směřuje zákony a politiku, kterými se společnost snaží kontrolovat chování narušených jedinců a regulovat zabezpečení péče o duševní zdraví. Dále toto zjištění může přispět ke změně neformálních postojů a reakcí společnosti ve vztahu k jedincům, kteří jsou přijímáni jako duševně nemocní.

Záměru snížit prevalenci znásilnění a ostatních sexuálních deliktů může být dosaženo pouze skrz další výzkum, který by pomohl lépe porozumět povaze lidského násilí včetně násilí sexuálního.³³

6.3 Trestné činy týrání

Existuje mnoho různých definic zneužívání, ale ta na které se všichni lidé shodnou zní „K týrání a zneužívání dochází, když nějaký dospělý člověk nebo

---

³³ DUNOVSKÝ, J. *Sexuální zneužívání dětí a sexuální násilí : sborník z konference East - West, Praha 1996*. 1. vyd. Praha : Jan, 1997, s. 131-133. ISBN 80-85529-31-9.

mladistvá osoba v pozici autority, například baby-sitter, pověřený hlídáním dítěte, využije moci, kterou má nad dítětem nebo teenagerem k získání nějakých výhod. Pokud má toto zneužívání formu, která působí **fyzickou bolest, nazývá se tělesné týrání. Pokud má podobu urážek „věčného popichování“, nebo poddrývá něčí sebedůvěru, pak se mu říká psychické nebo emocionální týrání.**³⁴

Z hlediska feministického pohledu na obě pohlaví nejsou násilí, incest a další formy týrání v rodinách vnímány jako symptom špatně fungující rodiny, ale jako společenský a politický problém pramenící z neschopnosti patriarchální společnosti chránit oběti. Incest a týrání manželek či dětí jsou vnímány jako donucovací prostředky, které používají muži k ovládnutí a podřizování si manželek a dětí, a jako formující síla uplatňována v pozadí rodinných modelů interakce.³⁵

V každém z nás je kousek tyрана. Každý jsme občas frustrovaný a rozhněvaný. Někdo však dá na své pudy a někdo je dokáže ovládnout. Jedna z hlavních příčin u týrání dětí je zlost, není to zlost na ně samotné. Může to být zlost na vedoucího, na příbuzného, nebo někoho úplně cizího. Dítě je pak použito doslova jako nástroj na uvolnění této agrese a frustrace.

6.3.1 Násilí

Násilná kriminalita patří bezesporu k nejzávažnějším typům kriminality, neboť útočí přímo na podstatu lidského života a zdraví. Společnost tomuto druhu kriminality dává velkou vážnost a ta se mimo jiné projevuje i v tom, že OČTŘ této kriminalitě věnují mimořádnou pozornost, což je vyjádřeno vysokou mírou objasněnosti.

- Je nejzávažnější trestnou činností a ukazatelem úspěšnosti státu v boji s kriminalitou
- Je součástí obecné kriminality
- Vysoký výskyt násilné trestné činnosti vyvolává u občanů pocit nejistoty
- Je součástí širšího jevu – násilí

---

³⁴ MUFSON, S., KRANZ, R. *O týrání a zneužívání*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 6. Linka důvěry. ISBN 80-7106-194-8.

³⁵ BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Vyd. 1. Praha : Grada, 1998, s. 15. ISBN 80-7169-629-3.

- Je pojmem kriminologickým nikoli právním

Pojem násilí

- Sociologický – sociální jev vyvolaný sociálními procesy
- Psychologický – patologický způsob integrace jedince s okolím agresivním nebo manipulativním způsobem (jde o úmyslné jednání – ubližování, napadání aj.)
- Kriminologický – agrese v užším pojetí, tedy útok na fyzickou nebo psychickou integritu člověka ve smyslu úmyslného užití násilí nebo (pohrůžky) vůči jiné osobě (dle motivace – nepřátelství, např. vražda ze msty, instrumentální – slouží dalšímu účelu, např. loupež)
- Laicky (nejširší) – je násilí vůči
  - osobě (kriminologický pojem)
  - věcí (vloupání, vandalismus)
  - sobě samému (sebevražda)
- trestní zákoník pojem násilí nedefinuje, pouze ve výkladových ustanoveních, konkrétně § 119 upřesňuje, kdy je také TČ spáchán násilím „Trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem“
- Násilí je obsaženo v trestním zákoníku
  - ve víc hlavách zvláštní části
    - TČ proti životu a zdraví (I. hlava)
    - TČ proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství II. hlava)
    - TČ proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (III. Hlava)
    - TČ proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci (IX. Hlava)

- TČ proti pořádku ve věcech veřejných (X. hlava), atd.
- násilí je pouze
  - Alternativním znakem TČ (např. TČ výtržnictví dle § 358 TZk)
  - Znakem kvalifikované skutkové podstaty (např. TČ únos dle § 200 odst. 4 písm. a) TZk)
  - Užití násilí není znakem skutkové podstaty TČ (např. TČ vzpoura vězňů dle § 344 Tzk)³⁶

6.3.2 Fyzické týrání

Zatímco v ČR (stejně jako v některých evropských, asijských či afrických státech) jsou tělesné tresty považovány za adekvátní výchovný prostředek, ve skandinávských zemích, Rakousku, Německu atd., jsou formálně zakázány a morálně odsuzovány. V jejich pohledu jsou tělesné tresty totožné s tělesným týráním, resp. jsou považovány za jednu z forem týrání. Iniciativu ke změně postojů společnosti k používání tělesných trestů vyvíjí například Rada Evropy i řada neziskových organizací a odborníků. Rada Evropy se opakovaně zabývá otázkou tělesných trestů dětí. Tělesné tresty v rodině a škole jsou zakázány ve Švédsku⁶ (1979), Finsku (1983), Norsku (1987), Rakousku (1989), Kypru (1994), Dánsku (1997), Litvě (1998), Řecku (1999), Německu (2000).

Hranice mezi tělesným trestáním a týráním dítěte je v praxi poněkud nejednoznačná a její vymezování je poměrně složitá záležitost. Výbor pro práva dětí OSN definuje tento rozdíl následovně: tělesné trestání dětí se stává tělesným týráním tehdy, je-li trest prováděn:

- za pomoci předmětů (vařečka, řemen, vodítko na psa atd.),
- nebo na citlivou část těla (hlava, břicho, oblast pohlavních orgánů, dlaně a plošky nohou),
- nebo když po ranách zůstávají na těle stopy, např. otoky, modřiny, škrábance³⁷

---

³⁶ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 71-72. ISBN 978-80-86708-21-8.

Fyzické týrání je nejpodrobněji prozkoumaný a popsáný jev v rámci syndromu CAN. Z něho se také postupně vytvářely základní přístupy k jeho dílčímu i celkovému poznávání a řešení.

Tělesné týrání dětí a jejich zneužívání aktivní povahy zahrnuje všechny akty násilí (commission) na dítěti. Patří sem záměrné opomenutí v péči o dítě, které vyústí v jeho poranění nebo smrt.

Mezi děti tělesně týrané s následným poraněním se zařazují děti, u nichž vzniklo poranění v důsledku bití, popálení, opaření, trestání a také ovšem selhání ochrany dítěte před násilím.

Těžiště tělesného týrání a zneužívání dětí možno především spatřovat v nezvládnuté, nadměrné agresi rodičů a ostatních osob. Přitom platí, že čím je dítě menší, tím je bezmocnější a méně schopné obrany. Svědčí o tom obecná zkušenost a též objektivně zjištěná převažující četnost tohoto násilí vůči dítěti v raném věku. Např. nejvíce je a to i u nás - zabíjeno dětí do 1. roku života (Augustinová, Bouška, 1995). Znamená to tedy, že vědomé užití síly, ať už zkratkovité nebo dlouhodobé, snaha "zničit" dítě vytváří pro ně krajně nepřírozenou situaci pro současnost i pro budoucnost. Je třeba v této souvislosti uvést závažnou psychiatrickou problematiku osobnosti rodiče nebo jiných osob, které v rámci své nemoci či vady dítě týrají a i zabíjejí, aniž by si to uvědomovali a byli osobně za takovéto činy odpovědni.³⁸

Pokud jsou děti týráni jedním rodičem, jak je to s tím druhým? Pokud se sám nedopouští týrání či zneužívání, jak takové chování může dopustit? Tato otázka je složitá. Jedna z možností je dochází – li k tělesnému týrání, že i druhý rodič je obětí, nebo má strach ze svého násilnického partnera. Pokud byl partner v dětství týrán, může i věřit, že si bití zaslouží. Další možnou příčinou je víra, že násilná výchova je správná. Partner se také může bát, že po odchodu nedokáže uživit rodinu.

---

³⁷ LOVASOVÁ, L., SCHMIDOVÁ K. *Tělesné tresty*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. s. 6-10. ISBN 978-8086-991-757.

³⁸ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Vyd. 1. Praha : Grada, 1995, s. 27, s. obr. příloh. ISBN 80-7169-192-5.

Trestný čin vražda novorozeného dítěte matkou §142

Matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí při porodu nebo bezprostředně po něm své novorozené dítě, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až osm let.³⁹

Mezi okolnosti, které vedly k trestné činnosti, musí nutně patřit u TČ vraždy NDM rozrušení způsobené porodem. Proto je třeba zjistit, jestli matka, která se dopustila trestného činu, byla v době jeho spáchání stále rozrušená porodem. Obecně se předpokládá, že pokud se o dítě postarala (nakočila je, zabalila), rozrušení způsobené porodem již netrvalo.⁴⁰

Tohoto trestného činu se dopouští mladé dívky, které na rodičovství nejsou připravené nebo ženy, které věří že nedokáží dítě zaopatřit. Důležité je chování matky ještě před porodem, které nezřídka vypoví o jejím (byť nepřímém) úmyslu se dítěte později zbavit, nebo alespoň o jejích problémech v osobním životě, které mohou přispět k pozdějšímu rozrušení způsobenému porodem.

Trestný čin vražda §140

Jednání mající znaky týrání dítěte může též naplnit skutkovou podstatu trestného činu vraždy dle ustanovení § 140 TZ v případě, kdy osoba trestně odpovědná úmyslně usmrtí nezletilé dítě. Kvalifikovaná skutková podstata postihuje jednání, spáchá-li pachatel tento trestný čin na osobě mladší patnácti let.⁴¹

Nejčastěji se tohoto trestného činu dopouštějí pachatelé sexuálního zneužívání, kteří dítě zavraždí jednak z uspokojení, ale také aby se o jejich páchaní nikdo nedozvěděl.

6.3.3 Psychické týrání

Zatímco sexuální zneužívání a fyzické týrání jsou pojmy, pod kterými si většinou dovedeme představit konkrétní události a činy, psychické či emocionální týrání jsou pojmy obecně značně nejasné a také se o nich ani zdaleka tak často nehovoří.

³⁹ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České Republika*. 2009, částka 11. s. 43. Dostupný z WWW: < <http://zakony.kurzy.cz/40-2009-trestni-zakonik/paragraf-142/>>.

⁴⁰ KVAPILOVÁ, H. *Soudní lékařství pro právníky*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 1999, s. 17. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 8090262732.

⁴¹ ZÁHORSKÁ, J. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2007, s. 74. ISBN 978-80-7367-236-2.

Dokonce i specializovaná pracoviště zabývající se týranými dětmi jsou zaměřena především na fyzické a sexuální týrání a zneužívání. Můžeme si to vysvětlit tím, že tyto fenomény jsou lépe vymezené a následky takového jednání jsou na první pohled zřetelné a koneckonců i dobře dokazatelné při dalších jednáních. Navíc se dají i snadno objektivně doložit např. fotografiemi. Psychické týrání je zdokumentovatelné velice obtížně a i v našem soudnictví se s touto problematikou setkáváme jen velmi zřídka právě z těchto důvodů.

Především je třeba zdůraznit, že psychické neznamená jen emocionální. Někteří mluví o přesných hranicích mezi emočním vývojem a duševním (tj. psychologickým) zdravím. Odborníci se však shodují v tom, že emoční týrání dětí vede k poškození psychického vývoje a ohrožuje osobnost v její identitě. Působí tak i na ostatní složky psychického vývoje - např. na rozvoj inteligence, pozornost, vnímání aj.⁴²

Obecně je psychické a emocionální týrání takové chování, které podryvá sebedůvěru dítěte. Nutit dítě, aby se oblékalo do šatů, které nejsou přiměřené jeho věku nebo pohlaví, pro něj znamená ponižující prožitek. Nezanechá mu to jizvy na těle, ale přesto mu to ublíží. Podobně pokud někdo neustále dítěti říká, že je hloupé, nešikovné, překáží, je nechtěné, jde o emocionální zneužívání.

Rodiče, dopouštějící se psychického či emocionálního týrání, někdy byli sami v dětství deprivováni, a tak nevědomky odmítají představu, že by někdo mohl dostávat něco, co sami neměli. Také prostě nemusí umět poskytovat emocionální podporu proto, že sami nikdy žádnou nedostali. Mohou se cítit natolik zbaveni lásky, že si ani nedokážou představit, že by mohli milovat své děti. Nebo třeba své děti milují, ale nejsou jim schopni poskytnout pocit bezpečí, respektovat jejich osobnost, nebo svým dětem dát něco jiného, co jim v dětství chybělo.⁴³

Nejběžněji zvažovaný výskyt psychického týrání je u rozvádějících se rodičů či u rodičů, kteří se o dítě "přetahují", ať již po rozvodu, nebo i během soužití. Avšak dětí, které jsou psychicky týrány především v rámci rodiny, je i mimo rozvádějící se mnoho.

---

⁴² DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Vyd. 1. Praha : Grada, 1995, s. 45, s. obr. příloh. ISBN 80-7169-192-5.

⁴³ MUFSON, S., KRANZ, R. *O týrání a zneužívání*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. s. 58. Linka důvěry. ISBN 80-7106-194-8.

7 Pachatel, oběť a prevence

7.1 Pachatelé trestných činů

Z pohledu kriminologického jsou pachateli trestného činu

- Osoby, které spáchaly trestný čin
- Osoby trestně neodpovědné – osoby mladší 15 let a osoby nepřičetné
- Potenciální pachatelé – např. recidivisté
- Osoby vyznačující se sociálně patologickým jednáním např. narkomani, prostitutky, extrémisté, chorobní hráči, atd.

Z pohledu trestněprávního je za pachatele považován ten, kdo se dopustil trestného činu a byl za to stíhán OČTŘ. Trestněprávní chápání pachatele je tedy užší než kriminologické.⁴⁴

Podle policejních statistik jsou z devadesáti procent pachateli sexuálního zneužívání muži. Většina zneužitých dětí jsou dívky. Tři čtvrtiny pachatelů jsou rodinný příslušníci, třetinu tvoří dokonce biologičtí otcové. Pachateli incestu jsou kromě otců také starší sourozenci, strýčci, dědečkové. Zhruba v 10% případu je pachatelkou žena – matka, teta, babička, sestřenice nebo osoba pověřená hlídáním dítěte.⁴⁵

Pachatelé sexuálního zneužívání dětí lze v obecné rovině rozdělit na nedevariantní (neparafilní) pachatele, kteří často využívají dítě jako náhradní objekt, když nemají „přístup“ k dospělému sexuálnímu partnerovi a deviantní (parafilní) pachatele – pedofilní, tedy trvale zaměřené na děti jako objekty svého sexuálního zájmu. Obecně se udává, že praví sexuální devianti – pedofilové – tvoří mezi pachateli pohlavního zneužívání menšinu. Nejčastěji bývají u pachatelů trestného činu pohlavního zneužívání diagnostikovány poruchy osobnosti často též psychosexuální nezralost, nízké sebevědomí. Útrata udává ve svém souboru pachatelů tohoto trestného činu pouze 32% deviantních pedosexuálních delikventů.

---

⁴⁴ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 24. ISBN 978-80-86708-21-8.

⁴⁵ GÖDTEL, R. *Sexualita a násilí*. 1. vyd. Praha : Český spisovatel, 1994, s. 99. ISBN 80-202-0512-8.

Pedofilii podobní jsou hebefilie a efobofilie, které označují sexuální přichylnost k mladým dospívajícím dívkám a chlapcům.⁴⁶

Pedofilní muž	Hebefilní muž
Je fascinován prepubertálním dětským chováním; rád učí děti novým věcem; vžívá se do dětského světa; plynule rozvíjí interpersonální vztah, nesvádí vlastní dceru; má malý zájme o koitus s dospělou osobu; je pokládán za „slabého milence“, má odlišný přístup k dospělé ženě a dítěti.	Je přitahován pubescentkou, dívkou i dospělou ženou; nezajímá ho učitelská role (kromě učení intimním praktikám); mluví s dítětem o dospělých záležitostech („už jsi žena“); hned dochází k nekostální interakci (Petřiny, prohlížení genitálu); zneužívá i dívky z vlastní domácnosti; vysoká kostální frekvence, eventuálně promiskuita; vnímán jako vášnivý milenec; pubertální zacházení se ženou i s dítětem.

V souvislosti s pachateli sexuálních trestných činů je na veřejnosti značně rozšířeno klišé o perverzním podivínovi. Ve skutečnosti neexistují vnější znaky, podle nichž by mohl člověk poznat muže, kteří sexuálně zneužívají děti.

Obecně lze konstatovat, že u sexuálního zneužívání dětí se jedná převážně o muže, často se hovoří o 85%. Ovšem existují také pachatelky, které pak tvoří zbylých 15%.

René Milfait ve své knize uvádí, že pachatelé nejsou zpravidla ti, kteří se zle dívají z policejních fotografií, monstra a vrazi, kteří číhají na děti v pracích nebo na opuštěných ulicích, pak je sexuálně zneužijí a odstraní jsou rozšířené předsudky a falešné představy. V realitě je možné se setkat s tím, že pachatelé se ke svým obětem chovají velmi mile a zdvořile. Ve společnosti, v literatuře i na internetu usilují o obraz pravých přátel dětí“. Jsou organizovaní, vydávají své časopisy, využívají inzeráty, jsou výborně informováni o právní stránce věci. Přistupují velmi šikovně na dětské způsoby myšlení, postoje a očekávání a rozumějí tomu, jak s dětmi zacházet. Ostatně mohou být

⁴⁶ BLATNÍKOVÁ, Š. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Vyd. 1. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, s. 33. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-091-5.

velmi mladí (sami ještě děti) nebo velmi staří (v pozdním stáří) a člověk na nich jejich úmysl nepozná. Onen typický pachatel neexistuje. Vyskytují se různé typy pachatelů s rozdílnou motivací a způsobem postupu.

Většina z nich, asi 75% (podle některých údajů až 93%), patří k blízkému sociálnímu okolí dítěte. Často jsou to ti, kteří dítě už zná a jimž důvěřuje: asi v 70% jsou to otcové, otčímové, přátelé matky, asi v 25% příbuzní a známí asi jen v 1% cizí. Pachatelé většinou využívají dětskou potřebu lásky, závislosti a důvěry. Přitom nejde jen o uspokojení sexuálních potřeb, ale především o touhu po moci a podrobení. Děti jsou pro ně ideální oběti, protože mají strach z hrozícího trestu, jsou závislé a zvyklé se podrobovat.⁴⁷

Rakouský dětský psychiatr Max H. Friedrich (2001) se také zabývá otázkou, kdo jsou pachatelé sexualizovaného násilí na dětech, a pokouší se je typologizovat. Pro jednoduchost ve své klinické práci rozlišuje nejprve tři typy lidí, které se dopouštějí sexuálních trestných činů na dětech:

1. Nepoučení jednájí často na základě nedostatečných informací o „správné sexuální výchově, které získali z více či méně seriózních medií; někdy také ze zvědavosti nebo pobízení vyzývavými poznámkami přátel. Vyděšení okamžitě ukončují své chybné chování, když poznají, co tím způsobili.
2. Opoždění zůstali vězet v jakékoli rané fázi sexuálního zrání. S příslušníky právě této věkové skupiny se seznamují takřka jako s vrstevníky. Také jejich sexuální praktiky (a často i vystupování) jsou dětinské. Vyznačují se lstivostí, jsou ve vztahu k dětem horliví a nabízejí se proto velmi často ke hlídání dětí, jako spoluhráči nebo sportovní kamarádi.
3. Sadisté se kochají strachem nebo bolestí druhých. Tím obracejí své vlastní – dřívější – pocity bezmoci v pravý opak, a sice „nebudu to já, kdo čeká plný strachu na to, co se mi (nebo někomu druhému) bude zase dít, nýbrž budeš to ty, kdo se bude třást“. U těchto pachatelů „můžeme pozorovat narůstající touhu po silnějších „dávkách“.

---

⁴⁷ MILFAIT, R. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2008, s. 77. ISBN 978-80-7367-320-8.

Pedofily přitom najdeme ve všech třech skupinách, nebo také v žádné. U problematiky typologie pachatele pak autor připomíná, že neexistují žádné vnější znaky, které by odlišovaly pachatele od jiných mužů. Jsou to „nenápadní“ lidé, kteří vedou život jako každý jiný. V žádném případě ne podivní, zrůdy či psychopati, jak by je veřejnost ráda viděla. Pocházejí ze všech společenských vrstev, dosahují nejrůznějších stupňů vzdělání, vykonávají nejrozličnější povolání, jsou právě tak často nezaměstnaní jako jiní muži a svůj volný čas tráví podobně jako ostatní.⁴⁸

7.2 Oběť trestných činů

Oběť trestného činu je osoba dotčená trestným činem. Pro potřeby kriminologie osoba bezprostředně dotčená trestným činem, tzn. Ne následně dotčené osoby jako např. potomci. Mezi obětí trestného činu a poškozeným je rozdíl. Oběť může být pouze fyzická osoba, kdežto poškozeným mohou být i právnické osoby. Poškozený je trestně-procesním institutem.

Viktimmnost

Je předpoklad jedince nebo skupiny osob stát se obětí trestného činu

Je vázána:

- Na věk oběti (např. okrádání starých lidí v jejich bytech při nabízení fiktivního zboží)
- Na profesní oběti (např. hlídači, zaměstnanci bank, policisté)
- Na psychické vlastnosti (např. agresivita, lehkomyšlnost)
- Na další sociální charakteristiky (např. cizinci, osoby jiné barvy pleti, homosexuálové, prostitutky, osoby retardované, alkoholicí)

---

⁴⁸ MILFAIT, R. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2008, s. 83-84. ISBN 978-80-7367-320-8.

Viktimizace

Je proces, v němž se potencionální oběť stává obětí skutečnou.⁴⁹

Děti se stávají lehkými terči trestných činů. Jsou často bezmocné a nevyzrálé. Spoléhají na dospělé, že je ochrání. Berou dospělé jako své vzory. O to pak jsou větší následky. Dospělí zneužijí svého postavení, dítě týrají či jinak zneužívají. Považují dítě za své vlastnictví.

Stará zkušenost říká, že násilí plodí násilí. Násilí uvnitř rodin nebo ve školním kolektivu se týká všech zúčastněných, nejen obětí. Děti vystavené násilí ve vlastních rodinách se naučí zpracovávat podněty ze zevního prostředí jinak, než je zpracovávají děti, kteří násilí vystaveny nebyly. Trvalým typem reagování se pak často stává u některých jedinců naučená útočnost, u jiných naučená bezmoc. Děti obojího pohlaví, jež byli obětí fyzického násilí, jsou útočnější vůči dospělým již v průběhu dětství. Oběti násilí se také častěji a snadněji násilně chovají v celém pozdějším životě. Je doloženo, že děti, které stály před v roli oběti násilí, před ním často stojí později znovu, avšak jako pachatelé násilí. Ženy a dívky, které byli často v dětství oběťmi, se v průběhu dospívání a v dospělosti stávají snadněji a častěji obětí. Pokud je zneužívatelem osoba, která měla pro dítě statut ochránce a opory, je trauma o to větší. Důsledkem je potom generalizace nedůvěry, hostility, agresivity.

Fenomén je zákeřný, transgenerační: týraní týrají. Opět jde vlastně o zneužívání síly nebo pravomoci. „Pachatelé se naučí, že vás nikdo nezastaví, budete-li dost agresivní slovně nebo fyzicky, že určité situace je nejlépe řešit zlobou a naháněním strachu, že podněcováním jiných ke stejnému zlu si vybuduje základ autority, ž mohou jiné ovládat zastrašováním, že je přípustné lidi odlišného chování prostě likvidovat“⁵⁰

Syndrom týraného a zneužitého dítěte

Poškození dítěte v důsledku zneužívání může být velmi rozmanité. Nejvíce poznatků je věnováno psychickým následkům. Jsou shrnovány do čtyř dimenzí.

První dimenze je označována jako traumatická, zraňující sexualizace a vztahuje se k nápadnostem na rovní sexuálního chování. Protože zneužívané dítě je blokováno

⁴⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 34-35. ISBN 978-80-86708-21-8.

⁵⁰ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů : příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha : Grada, 2007, s. 51. ISBN 978-80-247-2014-2.

v osvojení si sexuální normy, vyskytují se u něj úchylinky směrem k extrémnímu chování ve směru nadměrné, potlačené i kvalitativně posunuté sexuality. K častým důsledkům zneužívání proto patří vyhýbání se sexuálním kontaktům až do stupně fobických reakcí, předčasná sexuální vyzrálost, promiskuita, prostituce, ale i agresivní sexuální projevy či dysfunkce.

Druhá dimenze představuje emocionální důsledky zneužívání a odvíjí se od pocitu zrady, které zneužívané dítě vnitřně prožívá. Dítě zneužívané blízkým člověkem vnímá, že jej dospělí na místo ochraňování použil pro své uspokojení a tudíž zradil. Důsledkem je ztráta schopnosti důvěřovat druhému. Přímým důsledkem může být sklon k nápadné odevzdanosti a závislosti na druhém člověku /nezdravá přítulnost až „lepení se“). S touto „psí oddaností“ se někdy setkáváme i tělesně trýzněných dětí, kteří vůči cizímu člověku (např. při vyšetření u lékaře) odmítají připustit, že zranění jim způsobila blízká osoba. V dospělosti může dítě lhostejné ke svému nejbližšímu okolí, krutě a bezohledně využívat ty, kteří jsou mu blízcí. Toto manipulování druhými může mít opět různé podoby. Z pocitů zrady vede krátká cesta k agresivnímu chování, kriminalitě či naopak k přijetí role oběti i v dospělém životě.

Třetí dimenze se soustřeďuje kolem prožitku hluboké bezmocnosti něco podniknout a postavit se dospělému na odpor. Na úrovni chování se pak projevuje např. opakovanými útekami, četnými psychosomatickými potížemi (poruchy spánku, příjmu potravy). Depresemi a tzv. dissociativními poruchami. Patří sem i zvýšená pravděpodobnost porušování a nerespektování norem v pracovním životě (pracovní i osobní selhání), včetně možnosti v dospělosti převzít roli zneužívatele.

Čtvrtá dimenze je označována jako problém stigmatizace a dotýká se sníženého sebevědomí a sebeakceptování. Dítě si vyčítá, že strpělo aktivity dospělého, považuje samo sebe za zkažené (někdy k tomu přispěje i reakce okolí) a uvědomuje si svoji odlišnost od ostatních (je stigmatizováno, je jiné než ostatní). Odtud je krůček k sebepoškozování a autodestruktivnímu jednání (drogy, alkoholismus, izolování se, sebevražedné jednání).⁵¹

Oběť si nese následky do konce života. Se správnou léčbou a pomocí se dají zvládnout. Lékaři už vyvíjí prášek, díky kterému se zapomene na traumatickou událost (např. znásilnění). Smazání paměti je určitá možnost jak vyléčit. Nevědomost je krásná.

---

⁵¹ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů : příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha : Grada, 2007, s. 39-40. ISBN 978-80-247-2014-2.

V dnešní době jsou dostupný k vyrovnání mysli psychologové, nebo terapeuti. Také podpora rodiny je důležitá. Na konci dne se ale s následky musíme vypořádat jen mi sami.

7.3 Prevence

Pojem prevence kriminality

- Je vedle trestní represe druhou formou kontroly kriminality
- Je soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru
  - Orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů
  - S cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jeho zmenšení
- Jde o působení
  - Na faktory kriminality
  - Na příležitosti k páchaní kriminality
  - Na podněty k páchání kriminality
  - Na potenciální pachatele
  - Na potenciální oběti
  - Jde o vytváření zábran proti páchání trestných činů⁵²

Prevence násilí

Všeobecně lze preventivní opatření provádět na třech základních úrovních:

- primární prevence – je zaměřena na celou populaci a jejím cílem je zamezit používání tělesných trestů,

---

⁵² SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 54. ISBN 978-80-86708-21-8.

- sekundární prevence – se zaměřuje na rodiny se zvýšeným rizikem výskytu nepřiměřených tělesných trestů s cílem předejít tomuto riziku, případně řešit situaci již vzniklou,
- terciální prevence – zahrnuje jednak opatření vedoucí ke snížení negativních dopadů v rodinách, kde se nepřiměřené tělesné trestání/týrání již vyskytlo, jednak snahu předcházet relapsům.

Ačkoli je evidentní, že nadměrné tělesné trestání má dlouhodobý závažný dopad na vývoj dítěte a jeho sociální fungování, veřejná intervence v těchto případech je limitována. Je třeba si uvědomit, že každá rodina je jakýsi mikrosvět a má právo na své soukromí, do něhož nelze svévolně vstupovat a zasahovat. Je tedy zřejmé, že největší důraz musí být kladen na prevenci primární. Ta může být směřována do různých oblastí a zasahovat na různých úrovních lidského života. Jako jedna z možných cest se jeví vzdělávání na úrovni celé společnosti. Nejrůznější návrhy a programy byly vypracovávány již od 80. let minulého století. Ukazuje se však, že navzdory vzrůstající vzdělanosti a informovanosti o fenoménu fyzického trestání/týrání dětí, je stále ještě těžké přesvědčit širokou veřejnost o tom, že každý její člen je součástí tohoto problému. Jak již bylo prve zmíněno, svou roli zde hraje i to, že většina dospělých měla v dětství zkušenost s tělesným trestáním a následně zcela automaticky tyto patologické vzorce aplikují na své vlastní děti, aniž by si jejich škodlivost uvědomovali.

Jakými prostředky lze proti této lhostejnosti bojovat? V současnosti mohou velice dobrou službu prokázat média (televize, rozhlas, tisk, plakáty na veřejných prostranstvích, v dopravních prostředcích, billboardy), jež mají na společnost mnohem větší vliv než např. semináře či přednášky. Velkou zkušenost s nejrůznějšími osvětovými kampaněmi mají Spojené státy, např. kampaň „No Spanking Zone“

V ČR v současné době funguje několik zařízení, resp. krizových center nebo poraden, kde se mohou děti i rodiče se svými problémy svěřit a kde jim je poskytnuta pomoc nejen v „akutním stádiu“, ale i pomoc následná, která spočívá např. v řešení rodinné situace, v zajištění dlouhodobé psychoterapie apod. Velice důležitou úlohu hrají různé telefonní linky – Růžová linka, Linka důvěry, Rodičovská linka, Linka SOS, Modrá linka a další.⁵³

---

⁵³ LOVASOVÁ, L., SCHMIDOVÁ, K. *Tělesné tresty*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 18-19. ISBN 80-86991-75-x.

Prevence sexuálního zneužívání

Kolem nás existuje mnoho sexuálních problémů. Každý se může rozhodnout, zda pomůže tyto závažné problémy řešit. Zavedením sexuální výchovy do škol byl učiněn důležitý krok. Způsob aplikace a především sama praxe ve školách již nebudí tolik optimismu. Učitelé sexuální výchovu stále chápou jako vzdělávací nebo osvětový předmět bez ambicí na změny v chování dítěte. Prakticky vůbec neexistuje profesionální příprava rodičů.

Je nutné vysvětlit dětem, že ke zneužití patří i situace, kdy se ho dospělý vůbec nedotkne, ale přesto mu ubližuje, např. mu ukazuje svoje genitálie, onanuje před ním, nutí ho se dívat na pornografické filmy, časopisy nebo fotografie. Že zneužívání je i to, když dospělý dítěti nabídne peníze za to, že dítě bude k dispozici jinému dospělému pro jeho sexuální potěšení (tím navádí dítě k prostituci).

Dítě musí vědět, jak odmítnout požadovanou službu či pomoc neznámému člověku, která se má realizovat na odlehlém místě. Čím více budeme při poučování dětí otevřenější, tím větší jim dáme šanci na přežití, a tím větší budou mít možnosti vyjít z osudového setkání se zdravou kůží.

Rozlišujeme čtyři typy prevence.

Primární prevence znamená široce koncipované osvětové edukativní působení v podání informací o protiprávnosti sexuálního zneužívání dětí: nabídkou pomoci, odborných služeb, příkladem uspokojivého řešení. Oběť není nikdy vinna, vinen je vždy pachatel!!!

Sekundární prevence aktivně vyhledává (provádí depistáž) rizikové děti, rizikové dospělé, rizikové rodiny, rizikové situace.

Smyslem terciální prevence je zamezení dalšího násilí či zneužívání dítěte. Dítě nesmí být dále zneužíváno. K tomu musí být vytvořen určitý systém opatření. Do terapie a rehabilitace je třeba zahrnout celou rodinu, je-li to z hlediska zájmu dítěte možné, dále školu atd. Je nezbytné vycházet z interdisciplinární spolupráce.

Do prevence patří i tzv. kvartální prevence. Jedná se o návrat dítěte zpět domů, jestliže v rámci léčby a ochrany dítěte bylo umístěno jinde. Je však třeba uvést, že tento požadavek se objevuje hlavně v anglosaské literatuře, kde je význam a postavení

biologické rodiny zvláště zdůrazněn. Tento typ prevence by se jistě osvědčil i v našich podmínkách, musela by však fungovat již zmíněná interdisciplinární spolupráce mezi jednotlivými státními i nestátními zařízeními apod.⁵⁴

8 Statistiky sociálně právní ochrany dětí

Každý rok jsou k nahlédnutí různé statistiky všech možných trestných činů, dopravních přestupků. K dispozici jsou i statistiky z dětských krizových center či kruhů bezpečí. Běžný občan se tak z tabulky a grafů dozví, jak moc se oproti loňsku kriminalita či cokoliv jiného změnilo. Čísla se většinou zdají vysoká a většinou si ani neuvědomí, že jde jen o kriminalitu zjevnou.

8.1 Členění kriminality

Kriminalitu ve vztahu k možnosti jejího poznání členíme

➤ **Zjevná** (registrovaná)

- Jde o kriminalitu, o niž získáváme informace zejména ze statistik, tedy kriminalitu, která vyšla najevo, o které se OČTŘ dověděly a která byla vložena do oficiálních statistik.

➤ **Skrytá** (latentní neboli neregistrovaná)

- Jde o kriminalitu, o které se OČTŘ nedověděly a není uvedena v oficiálních statistikách.

Skrytá kriminalita se dále člení na

- Černá čísla – trestná činnost, o které se OČTŘ nedověděly
- Šedá čísla – trestná činnost, o které se OČTŘ dověděly, ale do statistiky nebyla z nějakého důvodu (úmyslně či omylem) vložena (má i jiné významy).

---

⁵⁴ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 22-23. ISBN 80-86991-64-4.

➤ **Skutečná** (celková)

- Je kriminalita, která zahrnuje jak skrytou, tak zjevnou kriminalitu⁵⁵

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytlo statistické údaje, ze kterých vyplývá, že v roce 2011 stoupl počet šetřených případů sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání dětí v ČR oproti roku předchozímu o 855 činů. Jedná se celkem o 6 642 dětských obětí násilí za rok 2011. Jsou to pouze případy, které byly odhaleny a o kterých se příslušné úřady dozvěděly například od příbuzných dětí, od neziskových organizací, zástupců škol, sousedů a podobně.⁵⁶ (tabulka č.1)

V roce 2012 sociální pracovníci řešili 7525 případů týrání, zneužívání a zanedbávání dětí. Kauz přibývá. Zatímco třeba fyzické týrání zažilo loni 836 chlapců a děvčat, v roce 1997 to bylo 600 dětí. Psychický nátlak poznalo loni 952 dětí, před 15 lety 169. Vyplývá to ze statistického výkazu ministerstva práce o ochraně dětí. (tabulka č.2)

Opakovaně v roce 2012 týrání, zneužívání a zanedbávání zažívalo 3219 dětí. Úředníci se setkali s celkem 836 případy fyzického týrání. Téměř ve dvou třetinách případů své potomky bili či jim jinak ubližovali rodiče, v další skoro pětině pak členové rodiny. Obětí psychického týrání se loni stalo 477 dívek a 475 chlapců. Ve více než třech čtvrtinách kauz děti takto trápili jejich otcové a matky, v pětině pak jiní příbuzní. Celkem 33 případů se týkalo dětské pornografie, 22 pak dětské prostituce. Zanedbávání loni dopadlo na 2243 děvčat a 2626 hochů.⁵⁷

Ministerstvo v roce 2013 evidovalo 3878 týraných, zneužívaných a zanedbávaných děvčat a 3649 hochů. Bití a jiné fyzické výpady zažilo 859 dětí. Z nich 103 nemělo ještě ani tři roky. Obětí psychického týrání se stalo 1076 dětí. Terčem

---

⁵⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 15-16. ISBN 978-80-86708-21-8.

⁵⁶ Nadace Naše dítě . *Tiskové zprávy : Počty týraných a zneužívaných dětí v ČR jsou stále vyšší*. [online]. © 1993-2015 [cit.2015-06-15]. Dostupné z WWW: <http://www.nasedite.cz/cs/nadace_a_media/tiskove_zpravy_2012/359pocety_tyranых_a_zneužívanych_deti_v_cr_jsou_stale_vyšší>.

⁵⁷ Česká tisková kancelář. *Týden.cz. Čísla z Česka: 7525 kauz týrání a zneužívání dětí, 28 mrtvých*. [online]. © 2006-2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z WWW: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/cisla-z-ceska-7525-kauz-tyrani-a-zneužívani-deti-28-mrtvých_289338.html#.VX6clLZi3g.

sexuálního zneužívání bylo 157 chlapců a 731 dívek. Prostituci muselo provozovat 17 dětí. Zanedbávání se týkalo 4663 chlapců a děvčat.⁵⁸

V roce 2014 ministerstvo evidovalo 4434 týraných, zneužívaných a zanedbávaných děvčat a 4044 hochů. Bití a jiné fyzické výpady zažilo 787 dětí. Obětí psychického týrání se stalo 1171 dětí. Terčem sexuálního zneužívání bylo 184 chlapců a 748 dívek. Prostituci muselo provozovat 17 dětí. Zanedbávání se týkalo 5 484 chlapců a děvčat. (tabulka č.4)

Oproti roku 2013 jde více než o 10% nárůst nahlášených případů. Přitom případy, které se dostanou na veřejnost jsou stále jen malým nahlédnutím pod povrch.

---

⁵⁸ Česká tisková kancelář. EuroZprávy.cz. *Hrozivá statistika: Takto se Češi chovají ke svým dětem*. [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z WWW: <http://domaci.eurozpravy.cz/zivot/107065-hroziva-statistika-takto-se-cesi-chovaji-ke-svym-detem/>.

Závěr

Kriminalita páchaná na nezletilých je závažný celospolečenský problém. Jde o často diskutovaný a trvalý jev. Ochrana dětí před násilím a sexuálním zneužíváním zahrnuje jak otázky z psychologie, medicíny tak i z práva.

Autorka po nastudování odborné literatury a nahlédnutí do hloubky tohoto problému došla k závěru, že nejvíce týrají a zneužívají děti pachatelé, kteří byli ve svém dětství vystaveny stejnému osudu. Jde o frustraci a zlost, kterou si sebou pachatel odnesl jako následek svého vlastního týrání. Dalo by se tedy říci, že se jedná o začarovaný kruh. Mnoho pachatelů jednoduše věří tomu, že je normální dopouštět se týrání, nebo sexuálního zneužívání, protože v takových podmínkách byli sami vychováni. Neuvědomují si, že by mohli jednat jinak.

Někteří rodiče, zvláště mladí nemají představu o tom, o kolik jsou silnější a jak lehké je dítě poranit. Netuší, jak nebezpečné je např. nechat dítě doma samotné. Potřebují vzdělání a pomoc, aby se naučili jak se správně chovat,

Jsou i další příčiny, které jsou způsobeny psychickými poruchami. Nejčastěji schizofrenií či poruchou osobnosti. O mozku víme už mnoho informací. Technologie se neustále vyvíjí a např. odstranění nádoru je běžná záležitost. Psychické poruchy zatím vyjmout nedokážeme a jejich vznik je pro nás z velké části stále záhadou. Ani odborníci stále nejsou schopni poskytnout přesnou odpověď. K léčení se tedy používají hlavně medikamenty, které na každého účinkují jinak a výsledky jsou mnohdy velmi nejisté. Někteří pachatelé mohou být i přesto nezvladatelní a je u nich nutno učinit jiná opatření, např. léčení ve vybraných ústavech.

Dalším cílem autorky bylo zjistit rozsah trestných činů na nezletilých. K tomu byli použity statistiky za posledních pár let ze sociálně právní ochrany dětí. Ze statistik vyplývá, že dítě je nejčastěji zneužíváno ve věkové hranici od 6 do 15 let. Dítě se začíná vyvíjet, jde poprvé do školy. Paměť mnohdy klame, ale většina z nás si některé vzpomínky z šestého roku uchová. Obzvláště jsou-li traumatické a emocionální. Dopad zneužívání na dítě je obrovský. Při zvláště závažném zločinu se může u oběti rozvinout tzv. posttraumatická stresová porucha. Je to porucha chování a prožívání. Vzniká jako důsledek extrémního stresového prožitku přesahujícího běžnou lidskou zkušenost.

Záludnost spočívá v propuknutí. Může nastat okamžitě po odeznění akutní reakce nebo zpožděně. Neléčení této poruchy vede často k sebevraždám. Oběť se není schopna vyrovnat s událostmi, které se stali.

Dále ze statistik vyčteme, že nejčastěji nahlášeným trestným činem je zanedbání péče. Důvodem jsou většinou finanční nedostatky či závislost na návykových látkách. Také tyto důvody vedou právě k následnému týrání. V chudých rodinách dochází k páchání trestné činnosti častěji než v rodinách ostatních.

Na základě odborných publikací autorka vyslovila závěr, že kvalitní právní úprava je základem a zárukou pro ochranu dětí. Ať už se jedná o sociálně právní ochranu dětí, nebo úmluvy o právech dítěte. Právo se stále vyvíjí a není pochyb, že dítě ke svému zdravému růstu potřebuje odpovídající právní ochranu před narozením i po něm.

Dalším cílem bylo zjištění a stanovení možné prevence. Ta se stává tím nejdůležitějším k možnému zabránění trestných činů. Podle autorky je klíčové okolí. To je často lhostejné, když se jedná o trestné činy páchané na dětech. K určitému snížení trestných činů by stačilo, aby se každý zachoval odpovědně a viditelné týrání nepřehlížel. Také stát by mohl udělat více. Častější kontroly od sociálních pracovníků, zejména do domů, kde se násilí už vyskytlo. Podrobnější školení lékařů se zaměřením na důkladnější prohlídky dětí. Po nastudování několika judikátů došla autorka k závěru, že soudní jednání jsou velmi zdlouhavá, a obviněný často spáchá další trestný čin ještě předtím než je odsouzen.

Statistiky naznačují, že trestná činnost páchaná na dětech stoupá. Tento jev vypadá nežádoucně, ale nárůst může způsobit např. zapojení okolí, které bylo zmiňováno výše. Více nahlášených rodin ke kontrole, znamená větší množství objevených trestných činů. Více dětem je poté poskytnuta pomoc, kterou potřebují.

Cíle, které si autorka stanovila byli splněny. Hlavním cílem bylo zjistit příčiny páchání trestných činů na nezletilých. Tato problematika se stala mnohem rozsáhlejší, než autorka čekala, a práce odkrývá jen nejčastěji známé příčiny. Nejvíce jsou v práci rozebrány mravnostní a násilné trestné činy, které převažovali také v literatuře.

Trestná činnost páchaná na dětech je velmi latentní. Čím větší množství těchto činů bude odhaleno, tím zdravější bude naše společnost a budoucnost.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Vyd. 1. Praha : Grada, 1998. 117 s. ISBN 80-7169-629-3.
2. BLATNÍKOVÁ, Š. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Vyd. 1. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 140 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-091-5.
3. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů : příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2.
4. DUNOVSKÝ, J. *Sexuální zneužívání dětí a sexuální násilí : sborník z konference East - West, Praha 1996*. 1. vyd. Praha : Jan, 1997. 220 s. ISBN 80-85529-31-9.
5. DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Vyd. 1. Praha : Grada, 1995. 245 s. s. obr. příloh. ISBN 80-7169-192-5.
6. GÖDTEL, R. *Sexualita a násilí*. 1. vyd. Praha : Český spisovatel, 1994. 188 s. ISBN 80-202-0512-8.
7. HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 36 s. ISBN 80-86991-64-4.
8. HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech - syndrom CAN*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 80-86991-78-4.
9. CHROMÝ, J. *Kriminalita páchaná na mládeži : aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha : Linde, 2010. 239 s. ISBN 978-80-7201-825-3.
10. KVAPILOVÁ, H. *Soudní lékařství pro právníky*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 1999. 123 s. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-902627-3-2.

11. LOVASOVÁ, L., SCHMIDOVÁ K. *Tělesné tresty*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 978-8086-991-757.
12. MILFAIT, R. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2008. 210 s. ISBN 978-80-7367-320-8.
13. MUFSON, S., KRANZ, R. *O týrání a zneužívání*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. 131 s. Linka důvěry. ISBN 80-7106-194-8.
14. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. 1. Praha : ASPI, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5.
15. PROKOP, M. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí*. Brno : Ekologický právní servis, 2000. 79 s. ISBN 8090257089.
16. RADVANOVÁ, S. *Ublíživání dětem – nebezpečná rodina*. In : Vanduchová-Grivna/eds/ Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám, Praha : ASPI, 2008. 270 s.
17. SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.
18. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010. 3285 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-178-9.
19. ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha : Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. 36 s. ISBN 978-80-86991-27-6.
20. VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Praha : Grada, 2007. 141 s. ISBN 978-80-247-2218-4.
21. VANÍČKOVÁ, E. *Sexuální násilí na dětech: výskyt, podoby, diagnostika, terapie, prevence*. Vyd. 1. Praha : Portál, 1999. 118 s. ISBN 80-7178-286-6.
22. WEISS, P. *Sexuální deviace : klasifikace, diagnostika, léčba*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2002. 351 s. ISBN 80-7178-634-9.
23. ZÁHORSKÁ, J. *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2007. 135 s. ISBN 978-80-7367-236-2.

Elektronické zdroje

1. Česká tisková kancelář. EuroZprávy.cz. *Hrozivá statistika: Takto se Češi chovají ke svým dětem*. [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z WWW: <http://domaci.eurozpravy.cz/zivot/107065-hroziva-statistika-takto-se-cesi-chovaji-ke-svym-detem//>.
2. Česká tisková kancelář. Týden.cz. *Čísla z Česka: 7525 kauz týrání a zneužívání dětí, 28 mrtvých*. [online]. © 2006-2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z WWW: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/cisla-z-ceska-7525-kauz-tyrani-a-zneuzivani-deti-28-mrtvych_289338.html#.VX6cILZi3g.
3. Nadace Naše dítě. Tiskové zprávy: *Počty týraných a zneužívaných dětí v ČR jsou stále vyšší*. [online]. © 1993-2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z WWW: http://www.nasedite.cz/cs/nadace_a_media/tiskove_zpravy_2012/359pocety_tyranych_a_zneuzivanych_deti_v_cr_jeou_stale_vyssi.
4. Úmluva o právech dítěte. *UNICEF Česká republika*. [online]. © 2004-2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z WWW: <http://www.unicef.cz/aktualne/82292-umluva-o-pravech-ditete>.

Legislativní dokumenty

1. Česko. Zákon č. 89 ze dne 1. ledna 2014 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1-13. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.
2. Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 2009, částka 11, s. 41. Dostupný z WWW: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SSBCA9/SBCA9011.HTM;ca040_2009_00>. ISSN 1211- 1244.

Seznam zkratk

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

TZ – trestní zákon

SPO – sociálně právní ochrana

Seznam příloh

Příloha č. I – pohlavní zneužívání

Příloha č. II – dětská pornografie

Příloha č. III – kuplířství

Příloha č. IV – týrání svěřené osoby

Příloha č. V – podávání alkoholu dítěti, znásilnění

Příloha č. VI – tabulky týraných a zneužívaných dětí 2011 - 2014

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1 - počet týraných a zneužívaných dětí v roce 2011

Tabulka č. 2 - počet týraných a zneužívaných dětí v roce 2012

Tabulka č. 3 - počet týraných a zneužívaných dětí v roce 2013

Tabulka č. 4 - počet týraných a zneužívaných dětí v roce 2014

Příloha č. I

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 9. dubna 2014 o dovolání obviněného M. T., proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem. Dovolání obviněného bylo odmítnuto.

Obviněný byl uznán vinným ze spáchání trestného činu pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1, odst. 2 zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen tr. zák.), zvláště závažného zločinu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku a přečinu výroby a jiné nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se podle skutkové věty výroku o vině daného rozsudku dopustil tím, že dne 15. 4. 2007 v nočních hodinách v chatce v autokempu během výletu osahával na přirození dotyčnou osobu (věk cca 10 až 11 let).

V době od května do září 2010 jako vedoucí indiánského oddílu v osadě zvané F. H. nejméně dvakrát osahával při převlékání indiánského oblečení na hýždích a přirození V. V.

V místě svého tehdejšího bydliště v září 2010 během návštěvy D. N., kdy vyráběli věci pro indiánský oddíl, jej osahával pod oblečením a rukou stimuloval jeho pohlavní úd.

V době od 7. 5. 2010 do 10. 5. 2010 jako vedoucí indiánského oddílu v osadě zvané F. H. stáhl D. N., kalhoty a trenýrky a rukou mu stimuloval jeho pohlavní úd, Od 9. 8. 2010 do 15. 8. 2010 jako vedoucí indiánského oddílu v osadě zvané F. H. stáhl D. N., kalhoty a trenýrky a rukou stimuloval jeho pohlavní úd.

V místě svého tehdejšího bydliště v říjnu 2010 během návštěvy D. N., jej osahával pod oblečením a rukou stimuloval jeho pohlavní úd,

Od 15. 10. 2010 do 17. 10. 2010 jako vedoucí indiánského oddílu v osadě zvané F. H. v posteli ležícího D. N., nejprve hladil, poškozený ale uhnul lehl si jinam, tak si k němu znovu lehnul a poté mu sundal kalhoty a spodní prádlo, osahával na hýždích a rukou mu stimuloval jeho pohlavní úd.

V klubovém srubu indiánského oddílu, kde byl vedoucí, v době od 30. 10. 2010 do 31. 10. 2010 nejprve hladil pírkem na břiše D. N., kterému pak stáhl kalhoty ke kolenům a rukou stimuloval jeho pohlavní úd,

V klubovém srubu indiánského oddílu, kde byl vedoucí, v době od března do listopadu 2010 osahával na hýždích V. V.

V klubovém srubu indiánského oddílu, kde byl vedoucí, v době od 27. 11. 2010 do 24. 12. 2010 J. Ch. osahával přes spací pytel směrem k přirození a svého jednání zanechal, když se poškozený otočil.

V místě svého tehdejšího bydliště od roku 2000 do 14. 1. 2011 přechovával v osobním počítači, který užíval, nejméně deset pornografických fotografií zobrazující děti.

Mezi skutkovými zjištěními Okresního soudu v Liberci, z nichž v napadeném usnesení vycházel také Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, na straně jedné a provedenými důkazy na straně druhé rozhodně není žádný extrémní rozpor. Skutková zjištění mají odpovídající obsahový podklad především ve svědeckých výpovědích poškozených, dále ve znaleckém posudku z oboru psychiatrie týkajícím se obviněného a listinných důkazech. K náležitému hodnocení věrohodnosti svědeckých výpovědí poškozených si soudy opatřily potřebný podklad v dalších důkazech, mezi nimiž pak měly základní význam znalecké posudky z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie, jimiž byly objasněny osobní vlastnosti poškozených z toho hlediska, že zaručují pravdivost jejich tvrzení.

Za uvedené jednání byl obviněný M. T. odsouzen podle § 187 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku **k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let.** Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku byl **výkon trestu podmíněně odložen** a podle § 82 odst.1 tr. zákoníku **byla stanovena zkušební doba v trvání 5 let.**

Podle § 99 odst. 3, odst. 4 tr. zákoníku **bylo obviněnému uloženo ochranné léčení sexuologické v ambulantní formě.**

Příloha č. II

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 12. září 2012 o dovolání obviněného P. K., proti rozsudku Krajského soudu v Brně, že se dovolání obviněného P. K. odmítá.

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 27. 2. 2012, sp. zn. 5 T 307/2011, byl obviněný P. K. **uznán přečinem šíření pornografie** podle § 191 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku (bod 1. výroku o vině), **zločinem výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií** podle § 192 odst. 2, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku (bod 2. výroku o vině) a **přečinem výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií** podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku (bod 3. výroku o vině). Za to **byl odsouzen podle § 192 odst. 3, § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody na tři roky, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří roků**. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku **byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu šíření DVD a CD nosičů s audio a video záznamy na dva roky**.

Podle skutkových zjištění soudů se obviněný přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku dopustil tím, že dne 15. 10. 2009 v 11:57 hodin na blíže nezjištěném místě ze své e-mailové schránky odeslal uživateli e-mailové schránky nabídku k prodeji DVD nosič s pornografickou tematikou zobrazující mimo jiné pohlavní styk člověka se zvířetem.

V blíže nezjištěné době, zřejmě dne 12. 11. 2009, nabídl v rámci komunikace ze své e-mailové schránky, do níž přistupoval v B. na H. z bytu, uživateli e-mailové schránky k prodeji díla s pornografickou tematikou zobrazující mimo jiné pohlavní styk člověka se zvířetem.

Zločin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 2, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku (bod 2. rozsudku soudu prvního stupně) spáchal tím, že dne 9. 5. 2010 z místa faktického bydliště na H. v B. vložil na internetové stránky nabídku na prodej DVD s pornografickou tematikou pod názvem Domácí péčko, přičemž součástí tohoto inzerátu byla fotografie dívky mladší osmnácti let provádějící felaci, a přečin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 tr. zákoníku (bod 3. rozsudku soudu prvního stupně) tím, že nejméně v době

6. 5. 2010 do 15. 5. 2010 přechovával v místě trvalého bydliště na H. v B. v osobním počítači soubory o celkové velikosti 493 MB, které obsahovaly podsložky s fotografiemi osob zjevně mladších osmnácti let, avšak i mladších patnácti let, situovaných v polohách vyzývavě předvádějících obnažené pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení, a jiné obdobně sexuálně dráždivé snímky.

Obviněný předeslal, že ke skutku, o němž nově rozhodl odvolací soud (původně skutek pod bodem 1. rozsudku nalézacího soudu), se doznal a vyslovil nad ním lítost, nabídku prodeje učinil jen v mylné domněnce, že se nejedná o trestnou činnost, činu se dopustil z neznalosti práva.

Skutkové závěry soudů obou stupňů, že právě předmětná vyobrazení znázorňují dítě, jsou přitom náležitě odůvodněny a podloženy. Pokud jde o obviněným namítaný rozpor mezi znaleckým posudkem MUDr. P. S. a posudkem znalce doc. MUDr. J.Z., CSc., nalézací soud se těmito odlišnými závěry podle názoru státního zástupce zabýval, v odůvodnění rozsudku druhého stupně se s nimi vypořádal rovněž soud odvolací, přičemž úvahy soudů v tomto směru považoval státní zástupce za přesvědčivé, když navíc poukázal na to, že některé obviněným namítané rozpory ve znaleckých posudcích jsou toliko domnělé. Například není podstatné, zda znázorněné osoby jsou dítětem v sexuologickém smyslu, když trestní zákoník samostatně definuje pojem dítěte.

Z obsahu podaného dovolání vyplývá, že obviněný v podstatě brojil jednak proti tomu, že u skutků popsanych pod bodem 2. a 3. výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně nebylo dostatečně prokázáno, že by ženy zachycené na předmětných materiálech byly dětmi ve smyslu § 126 tr. zákoníku, tedy mladšími osmnácti let. Za druhé namítal, a to zejména ohledně skutku pod bodem 3., že se nejedná o materiál pornografický, nýbrž pouze erotický.

Kromě zjištění identity internetového připojení a e-mailové adresy obviněného, jeho vlastního vyjádření, protokolů o domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor, zajištěných dat na osobním počítači a externím disku i DVD nosičů obviněného, jejich popisků, fotografie s připojeným textem užitým obviněným při inzerci na webových stránkách a zajištěné e-mailové komunikace (č. l. 46 -58) či e-mailů a videoukázek (č. l. 74 – 149), měly soudy k dispozici dva znalecké posudky, zabývající se věkem dívek, zachycených v obrazových materiálech na zajištěných nosičích.

První z nich - posudek MUDr. P. S. (č. l. 374, 375) - vyzněl v tom smyslu, že „některé z aktů v materiálech popsaných pod bodem 3. rozsudku soudu prvního stupně zobrazují dívky v různém stadiu pubertálního vývoje, tedy dívky, které nejsou zcela somatosexuálně vyzrálé“, přičemž tento druh „jednoznačně“ hodnotí jako dílo, které zobrazuje dítě jako sexuální objekt. A dále u CD s popisem Ostatní 2 (vztahující se k výroku o vině pod bodem 2. rozsudku nalézacího soudu) mimo jiné konstatuje, že obsahuje velmi mladou dívku podle vzhledu mladší 15 roků, která provádí felaci, což rovněž jednoznačně hodnotí jako dílo, které zobrazuje dítě jako sexuální objekt. Naproti tomu obhajobou předložený znalecký posudek doc. MUDr. J. Z., CSc., (č. l. 469 – 472) se vyslovuje v tom smyslu, že se nejedná o dílo pornografické a věk dívek zobrazených na materiálech pod bodem 2. i 3. rozsudku soudu nalézacího nelze s jistotou stanovit, jistě se nejedná o ženy před pubertou, tedy děti v sexuologickém slova smyslu.

Zachycené akty nelze považovat za pornografii, nýbrž jen za erotické materiály, protože neobsahují „neakceptovatelné násilí a takové sexuální aktivity, které by bylo možno hodnotit jako projev neúcty k člověku a násilí, není zde erotika s využitím exkrementů nebo sex se zvířaty.“ Pro úplnost nutno zmínit i obsah reprodukováného sdělení prof. MUDr. H. H., CSc., (č. l. 448), které se týkalo výhradně jen fotografie popsané ve výroku o vině pod bodem 2. rozsudku nalézacího soudu a který neobsahuje pouze nejistotu, kterou zmiňuje obviněný ve svém dovolání, nýbrž i závěr, že se na této fotografii „s největší pravděpodobností jedná o dívku ve věku kolem 15 let“.

Co lze považovat za pornografické dílo není zákonem vymezeno. Právní teorie, jakož i judikatura soudů za takové pokládá dílo, které zvláště intenzivním a vtíravým způsobem zasahuje a podněcuje sexuální pud, překračuje podle převládajících názorů ve společnosti uznávané hranice sexuální slušnosti, uráží neakceptovatelným způsobem cit pro sexuální slušnost, vyvolává pocit studu (srov. Novotný, O., Vokoun, R. a kol. Trestní právo hmotné II. Zvláštní část. Praha: ASPI, 2007, s. 275).

Podle svého obsahu se pornografie obvykle dělí na tzv. tvrdou, tedy takovou, v níž se projevuje násilí či hrubá neúcta k člověku nebo které znázorňuje pohlavní styk se zvířetem (srov. § 191 odst. 1 tr. zákoníku), dále na pornografii dětskou, tedy pornografii, která zobrazuje nebo jinak využívá dítě (§ 192 tr. zákoníku) a na zbytkovou kategorii tzv. pornografie prosté, která nespĺňuje charakteristiky předchozích dvou typů a jejíž šíření je trestné jen v případě, že se dostává do rukou dětí (§ 192 odst. 2 tr. zákoníku).

Z výše uvedeného rovněž vyplývá, že tzv. dětská pornografie nemusí dosahovat takové míry intenzity, s jakou je obvykle spojována tzv. tvrdá pornografie, zejména tedy přítomnost násilí, nebo deviantních způsobů sexuálních praktik. K postihu dětské pornografie zavazuje řada mezinárodních smluv i legislativa Evropské unie, důvodem pro kriminalizaci i přechovávání dětské pornografie je její vyšší závažnost oproti jiným formám pornografie.

Konečně nutno dodat, že nelze akceptovat ani obhajobu obviněného, že se činu dopustil z nevědomosti a neznalosti práva, vztahující se k přečinu šíření pornografie podle § 191 odst. 1 tr. zákoníku. Evidentně se zde nejedná o situaci omluvitelného negativního právního omylu o trestnosti činu pachatele (§ 19 tr. zákoníku), a proto se bezesbytku uplatní zásada *ignorantia iuris nocet* (neznalost práva škodí, protože neomlouvá). Právní úprava ustanovení § 191 tr. zákoníku je dostatečně srozumitelná a pro obviněného byly předpoklady vyvozování trestní odpovědnosti při naplnění zde uvedených zákonných znaků předvídatelné.

Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný.

Příloha č. III

Nejvyšší soud České republiky rozhodl dne 23. listopadu 2011 v neveřejném zasedání o dovolání podaném obviněným M. B., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 12. 2010, ž se dovolání odmítá.

V rámci rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 5. 2010, č. j. 2 T 13/2009-322, v trestní věci obviněných T. B., J. N. a M. B., **byl obviněný M. B. uznán vinným jednak zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku (tj. zákona č. 40/2009 Sb., účinného od 1. 1. 2010 /dále jen „tr. zákoník“/) na tom skutkovém základě, že „v přesně nezjištěné době na jaře 2008 dopravil mladistvou, užívající cizí občanský průkaz na jméno, do Spolkové republiky Německo, kde ji po dobu nejméně jednoho týdne v K. přiměl, ačkoli věděl, že není plnoletá, k provozování prostituce a polovinu peněz získaných prostitutí mladistvé použil pro vlastní potřebu“, a jednak trestným činem kuplířství podle § 204 odst. 1 trestního zákona (tj. zákona č. 140/1961 Sb., účinného do 31. 12. 2009 /dále jen „tr. zák.“/), jehož se dopustil tím, že „v přesně nezjištěné době od listopadu 2007 do 30. září 2008 přiměl, a to i za použití násilí, k provozování prostituce v K., B. a K., K., S. a L. ve Spolkové republice Německo a peníze získané prostitutí nejméně ve výši 45 606 Kč použil pro vlastní potřebu“.**

Za tuto trestnou činnost byl podle § 168 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku **odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi roků**, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku **zařazen do věznice s ostrahou**. Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku mu byl **současně uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, a to SIM karty T-mobile Czech republic, a. s., účastnického telefonního čísla**.

Dále je zapotřebí uvést, že trestného činu obchodování s lidmi podle § 232a odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zák. se dopustí ten, kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá osobu mladší osmnácti let, aby jí bylo užito k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání, spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci. Veškeré uvedené znaky skutkové podstaty jsou mimo jiných obsaženy i v ustanovení § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku. Zatímco pachatel trestného činu podle § 232a odst. 1

písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zák. byl ohrožen trestem odnětí svobody v rozmezí pět až dvanáct let, pachateli zvlášť závažného zločinu podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku lze uložit vedle trestu odnětí svobody ve stejném rozmezí zákonné trestní sazby i trest propadnutí majetku, tedy postihnout jej i jiným trestem než trestem odnětí svobody.

Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n tr. ř.).

Příloha č. IV

Rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 21. 6. 2011, byli obvinění J. S. a J. K. jako **spolupachatelé uznáni vinnými zločinem týrání svěřené osoby** podle § 23 tr. zákoníku, § 198 odst. 1, 2 písm. a), d) tr. zákoníku a **odsouzeni** podle § 198 odst. 2 tr. zákoníku obviněný J. S. **k trestu odnětí svobody na tři roky a šest měsíců, pro jehož výkon byl** podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku **zařazen do věznice s ostrahou, a obviněná J. K. k trestu odnětí svobody na dva roky, jehož výkon byl** podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku **podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou** podle § 82 odst. 1 tr. zákoníku **na čtyři roky.**

Skutek spočíval podle zjištění Okresního soudu v Kladně v podstatě v tom, že od září 2009 do 30. 5. 2010 v R. u P., okr. Praha – západ, a dále od 5. 7. 2010 do 14. 7. 2010 v K. – D. obviněný J. S. po dohodě se svojí družkou obviněnou J. K., která ho pověřila výchovou svého nezletilého syna T. K., žijícího s nimi ve společné domácnosti, nezletilému nadával velmi hrubými výrazy, trestal ho za nicotné prohřešky zjevně nepřiměřenými tresty, které vykonávala i obviněná J. K., přikazoval mu vykonávat těžké fyzické práce nepřiměřené jeho věku, za jejichž neprovedení ho opět trestal zjevně nepřiměřenými tresty, vyžadoval po něm, aby se řídil „rozvrhem“ a „sešitem pravidel“, které pro nezletilého obviněného sestavili, za jejich nedodržení a za neprovedení úkolů v předem určeném a zpravidla velmi krátkém časovém limitu mu ukládali zjevně nepřiměřené tresty, svým jednáním vyvolali u nezletilého pocity strachu a syndrom týraného dítěte a způsobili, že nezletilý dne 14. 7. 2010 utekl z domova. Podle zjištění soudu povahu trestů ukládaných nezletilému měly vysoký počet dřepů nebo kliků (300 i více), které musel nezletilý vykonávat, bití, a to zejména vařečkou, řemenem nebo bezovým prutem přes obnažené hýždě. Práce, které obviněný vyžadovali na nezletilém a pro jejichž vykonání mu stanovili časový limit, podle zjištění soudu souvisely s rekonstrukcí domu a dále spočívaly v úklidu zatopeného sklepa a vynášení septiku. Bití zanechalo na těle nezletilého podle zjištění soudu rozsáhlé podkožní výrony krve v obou hýžděových krajinách a na zadní straně obou stehen a dále i hematomy na kůži obličeje a paží.

Trestného činu (přečinu) týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově. Trestný čin týrání svěřené osoby je zločinem podle § 198 odst. 2 písm. a)

tr. zákoníku, spáchá-li pachatel čin zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, a zločinem podle § 198 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, páchá-li pachatel čin po delší dobu.

Skutková zjištění soudů mají odpovídající obsahové zakotvení v důkazech. Základním usvědčujícím důkazem byla svědecká výpověď poškozeného, který dostatečně konkrétně a přesvědčivě popsal jednání obviněného J. S. a své matky obviněné J. K.. Soudy si byly vědomy toho, že obviněný v zásadě popíral toto jednání a že připustil jen ojedinělé nepřiměřené fyzické potrestání poškozeného. Soudy zaznamenaly i to, že poškozený měl k obviněnému vztah založený na přání, aby s ním jeho matka nežila, a že tedy šlo v podstatě o záporný vztah. Již s ohledem na to soudy hodnotily svědeckou výpověď poškozeného velmi obezřetně, nepřijaly ji jen nějak mechanicky a naopak ji zkoumaly z toho hlediska, zda a nakolik je v souladu s jinými důkazy a objektivně zjištěnými okolnostmi. Potřebnou pozornost soudy věnovaly i důkazům směřujícím k objasnění osobních vlastností poškozeného z toho hlediska, že zaručují pravdivost jeho tvrzení. Pro posouzení věrohodnosti svědecké výpovědi poškozeného si tak soudy vytvořily odpovídající podklad v širším okruhu dalších důkazů, jimiž bylo byt' jen nepřímým ověřeno, že není důvodu k tomu, aby výpověď poškozeného byla pokládána za vymyšlenou či nadsazenou, a že ji lze akceptovat jako věrohodnou.

Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný.

Příloha č. V

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 20. 12. 2012, byl obviněný J. K. (dále jen „obviněný“, příp. „dovolatel“) **uznán vinným** (ad 1) **zločinem znásilnění** podle § 185 odst. 1 alinea druhá, odst. 2 písm. a), písm. b), odst. 3 písm. a), písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), (ad 2) **trestným činem znásilnění** podle § 241 odst. 1, odst. 3 písm. b) zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2009 (dále jen „tr. zák.“), (ad 3) **trestným činem podávání alkoholických nápojů mládeži** podle § 218 tr. zák. a (ad 4) **přečinem podání alkoholu dítěti** podle § 204 tr. zákoníku, kterých se dle skutkových zjištění krajského soudu dopustil tím, že v přesně nezjištěné době v průběhu nočních hodin ze dne 17. 2. na 18. 2. 2010 v obci N. L., okres Š., v chatě č. ..., v obývacím pokoji v přízemní části stavení, využil toho, že nezletilá N. S., se fakticky nemohla účelně bránit jeho útoku v důsledku toho, že se nacházela ve stavu omámenosti, který u ní byl způsoben zejména předchozím požíváním většího množství alkoholických nápojů, rozespalosti, působením cizího prostředí a nestandardností celé situace, penisem vnikl do jejího přirození a souložil s ní, přičemž u něj, minimálně ve dvou případech došlo k vyvrcholení, takto jednal, ačkoli věděl, že jedná proti vůli N. S., neboť ta jej opakovaně vyzývala, aby svých aktivit zanechal, takto také jednal, ačkoli věděl, že N. S. dosud nedosáhla věku patnácti let; svým jednáním u nezletilé poškozené zapříčinil vznik a rozvoj posttraumatické stressové poruchy, která se projevovala traumatickými reminiscencemi, poruchami nálad s inhibicí, ztrátou životního smyslu, suicidiálními úvahami, stavy podrážděnosti s výbuchy zlosti a náznaky traumatické sexualizace s problémy v partnerském soužití spojenými s převahou inhibičních faktorů, která u N. S. byla přítomna minimálně ještě v době znaleckého vyšetření v průběhu měsíce května 2011.

V průběhu jednoho dne v přesně nezjištěné době od počátku měsíce října 2008 do konce měsíce listopadu 2008 v obci N. L., okres Š., v chatě č. ..., v obývacím pokoji v přízemní části stavení, využil toho, že B. V., jinou osobou, proti které nebylo trestní stíhání vedeno, byla pohrůžkou fyzického násilí nucena k pohlavnímu styku, penisem vnikl do jejího přirození a souložil s ní, a o něco později, v pokoji v horním patře, využil toho, že nezletilá B. V. se fakticky nemohla účelně bránit jeho útoku, zejména v důsledku stavu, ve kterém se nacházela po jeho předchozím jednání a také z toho

důvodu, že byla vyčerpaná a v podnapilém stavu a opakovaně na ní vykonal soulož, takto jednal, ačkoli věděl, že jedná proti vůli B. V., neboť v prvním případě registroval, že k pohlavnímu styku byla donucena pohrůžkami fyzického násilí, které použila jiná osoba a ve druhém případě jej B. V. vyzvala, aby svých aktivit zanechal, takto také jednal, ačkoli věděl, že B. V. dosud nedosáhla věku patnácti let.

Přesně nezjištěného dne, v době od počátku měsíce října 2008 do konce měsíce listopadu 2008 v obci N. L., okres Š., v chatě č. ..., ve větším množství naléval tvrdý alkohol nezletilé B. V. a nezletilé L. F., ačkoli věděl, že ani jedna z těchto dívek v této době ještě nedovršila patnáctý rok svého věku, přičemž oběma nezletilým se v důsledku konzumace alkoholických nápojů udělalo nevoľno, točila se jim hlava a zvracely.

V době od 15. 2. do 17. 2. 2010 v obci N. L., okres Š., v chatě č. ..., několikrát a ve větším množství naléval tvrdý alkohol nezletilé N. S. a nezletilé L. F., ačkoli věděl, že ani jedna z těchto dívek v této době ještě nedovršila patnáctý rok svého věku, přičemž oběma nezletilým se v důsledku konzumace alkoholických nápojů udělalo nevoľno, točila se jim hlava a zvracely.

Za tyto trestné činy **byl obviněný odsouzen** podle § 185 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku **k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi roků a šesti měsíců, pro jehož výkon byl** podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku **zařazen do věznice s ostrahou.** Podle § 229 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), **ve znění pozdějších předpisů** (dále jen „tr. ř.“) **byly poškozené N. S. a B. V. odkázány s uplatněnými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.**

Proti citovanému usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce JUDr. Petra Kyseláka dovolání, jež opírá o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. a dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Ve vztahu k prvnímu z nich obviněný namítá, že odvolací soud zamítl jeho odvolání, přestože v řízení, které předcházelo jeho rozhodnutí, byl dán důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Ten je podle obviněného dán tím, že ve vztahu ke všem trestným činům, jimiž byl shledán vinným, nebyly naplněny znaky tvořící jejich skutkovou podstatu.

Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný

Příloha č. VI

Počty týraných a zneužívaných dětí 2011 - 2014

Tabulka č. 1

Počet týraných a zneužívaných dětí v roce 2011

		Počet dětí													
		tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		celkem	
		chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky
Nahlášeno případů	do 1 roku	15	13	10	14	0	0	0	0	0	0	151	150	176	177
	od 1 roku do 3 let	43	26	64	59	5	9	0	0	0	1	325	273	437	368
	od 3 do 6 let	63	58	116	108	24	70	0	0	0	0	422	306	625	542
	od 6 do 15 let	225	185	235	212	113	475	9	20	2	5	1124	878	1708	1775
	od 15 do 18 let	42	68	54	81	24	86	1	3	1	0	248	226	370	464
	CELKEM	388	350	479	474	166	640	10	23	3	6	2270	1833	3316	3326
	z ř. 123a zdravotně postiž.	4	6	9	4	5	7	0	0	0	0	20	16	38	33
	z ř. 123a														
	jednorázově	188	158	208	198	74	352	9	15	0	1	1020	851	1499	1575
	opakovaně	144	148	212	228	66	208	1	7	3	3	1065	863	1491	1457
	neuzjištěno	56	44	59	48	26	80	0	1	0	2	185	119	326	294

59

Tabulka č. 2

Počet týraných a zneužívaných dětí v roce 2012

		Počet dětí													
		tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		celkem	
		chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk
Nahlášeno případů	do 1 roku	19	11	17	20	0	2	0	0	0	0	149	161	185	194
	od 1 roku do 3 let	47	36	75	57	7	19	0	0	0	0	336	296	465	408
	od 3 do 6 let	76	64	90	100	30	64	0	2	0	0	461	419	657	649
	od 6 do 15 let	267	196	252	230	110	468	6	21	0	8	1378	1113	2013	2036
	od 15 do 18 let	52	68	41	70	11	102	0	4	1	13	302	254	407	511
	CELKEM	461	375	475	477	158	655	6	27	1	21	2626	2243	3727	3798
	z ř. 123a zdravotně postiž.	7	2	1	4	1	6	0	0	0	0	35	33	44	45
	z ř. 123a														
	jednorázově	240	187	215	193	80	345	4	14	1	5	1283	1097	1823	1841
	opakovaně	166	151	220	228	57	218	0	10	0	3	1148	1018	1591	1628
	nezjištěno	55	37	40	56	21	92	2	3	0	13	195	128	313	329

60

Tabulka č.3

Počet týraných a zneužívaných dětí v roce 2013

		Počet dětí													
		tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		celkem	
		chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk	chlapeč	dívk
Nahlášeno případů	do 1 roku	18	16	13	18	0	1	0	1	0	0	162	168	193	204
	od 1 roku do 3 let	41	38	55	73	3	25	0	1	0	0	289	305	388	442
	od 3 do 6 let	100	70	124	94	27	80	1	1	0	0	448	428	700	673
	od 6 do 15 let	289	188	313	266	112	544	5	19	1	4	1228	1036	1948	2057
	od 15 do 18 let	43	56	40	71	15	81	2	3	0	12	320	279	420	502
	CELKEM	491	368	545	522	157	731	8	25	1	16	2447	2216	3649	3878
	z ř. 123a zdravotně postiž.	6	1	2	2	1	16	0	0	0	0	66	30	75	49
	z ř. 123a														
	jednorázově	213	164	235	230	74	371	4	12	0	3	1167	1058	1693	1838
	opakovaně	218	171	262	245	51	256	1	5	1	10	1139	1062	1672	1749
	nezjištěno	60	33	48	47	32	104	3	8	0	3	141	96	284	291

61

⁶⁰ Sociálně-právní ochrana dětí. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Statistiky*. [online]. © 2005-2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/7260>.

⁶¹ Sociálně-právní ochrana dětí. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Statistiky*. [online]. © 2005-2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/7260>.

Tabulka č. 4

Počet týraných a zneužívaných dětí v roce 2014

		Počet dětí														
		tělesné týrání		psychické týrání		sexuální zneužívání		dětská pornografie		dětská prostituce		zanedbávání dětí		celkem		
		chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	chlapci	dívky	
Nahlášeno případů	do 1 roku	23	15	26	33	0	1	0	0	0	0	203	183	252	232	
	od 1 roku do 3 let	44	34	52	55	8	16	1	1	0	0	366	350	471	456	
	od 3 do 6 let	69	60	124	120	31	77	1	2	0	0	471	482	696	741	
	od 6 do 15 let	234	199	301	326	119	528	12	50	2	1	1510	1272	2178	2376	
	od 15 do 18 let	41	68	53	81	26	126	2	18	0	14	325	322	447	629	
	CELKEM	411	376	556	615	184	748	16	71	2	15	2875	2609	4044	4434	
	z ř. 123a zdravotně postiž.	9	7	3	4	9	15	1	1	0	1	36	16	58	44	
	z ř. 123a	jednorázově	201	199	206	230	93	396	4	23	0	3	1458	1232	1962	2083
		opakovaně	161	129	311	341	51	230	9	39	2	11	1242	1213	1776	1963
		nezjištěno	49	48	39	44	40	121	3	9	0	1	175	165	306	388

62

⁶² Sociálně-právní ochrana dětí. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Statistiky*. [online]. © 2005-2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/7260>.